MASARYKOVA UNIVERZITA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Překážky a podpory důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství

Diplomová práce

ADÉLA WACHTARZOVÁ

Vedoucí práce: doc. Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.

Katedra mediálních studií a žurnalistiky
Program Mediální studia a žurnalistika

Brno 2026

MUNI
FSS

Bibliografický záznam

Autor:	Adéla Wachtarzová Fakulta sociálních studií Masarykova univerzita Katedra mediálních studií a žurnalistiky
Název práce:	Překážky a podpory důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství
Studijní program:	Mediální studia a žurnalistika
Vedoucí práce:	doc. Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.
Rok:	2026
Počet stran:	78
Klíčová slova:	digitální rodičovství, důvěra ve vlastní schopnosti, rodiče, raní dospívající, online aktivity, kvalitativní výzkum, reflexivní tematická analýza, polostrukturované rozhovory

Bibliographic record

Author: Adéla Wachtarzová
Faculty of Social Studies
Masaryk University
Department of Media Studies and Journalism

Title of Thesis: Barriers and Facilitators of Parents' Digital Parenting Self-Efficacy

Degree Programme: Media Studies and Journalism

Supervisor: doc. Mgr. Lenka Dědková, Ph.D.

Year: 2026

Number of Pages: 78

Keywords: digital parenting, self-efficacy, parents, early adolescents, online activities, qualitative research, reflexive thematic analysis, semi-structured interviews

Anotace

Diplomová práce se zabývá faktory ovlivňujícími důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s 12 rodiči dětí ve věku 11–14 let práce pomocí reflexivní tematické analýzy ukazuje podporující a zabraňující faktory, jimiž bylo sociální srovnávání jak s ostatními rodiči, tak s chováním ostatních dětí. Toto porovnávání bylo dáno výchovnými praktikami rodičů, dle kterých se řídili. Dále se ukázala jako důležitá podporující role partnera, obzvláště při jednotnosti ve výchově, a naopak rozdílnost ve výchově nebo nezájem partnera o ni rodičům pocit kompetentnosti podkopával. Dobrý vztah mezi rodičem a dítětem byl dalším podporujícím faktorem, který stál na otevřené komunikaci, vzájemné důvěře a zájmu rodiče o dítě. Digitální dovednosti rodiče byly překážkou a podporou zároveň, stejně jako chování dítěte. Naposledy předchozí zkušenosti rodiče se ukázaly jako podporující faktor při mezigeneračním pochopení. V mnohých oblastech navíc nevnímají rodiče digitální výchovu odlišně od obecné výchovy.

Abstract

This thesis examines the factors influencing parents' digital parenting self-efficacy. Through semi-structured interviews with 12 parents of children aged 11–14, the study uses reflexive thematic analysis to identify facilitating and inhibiting factors, which included social comparisons with both other parents and the behaviour of other children. This comparison was driven by the parenting practices the parents followed. Furthermore, the supportive role of the partner proved to be important, especially regarding consistency in parenting; conversely, differences in parenting approaches or the partner's lack of interest in parenting undermined parents' sense of competence. A good parent-child relationship was another supportive factor, based on open communication, mutual trust, and the parent's interest in the child. The parent's digital skills served as both an obstacle and a support, as did the child's behaviour. Finally, the parent's prior experiences emerged as a supportive factor in intergenerational understanding. Furthermore, in many areas, parents do not perceive digital parenting as distinct from general parenting.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Překážky a podpory důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství** zpracovala sama**.** Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v textu a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 4. května 2026

.....
Adéla Wachtarzová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce docentce Lence Dědkové za veškeré cenné rady, podpůrné vedení a vytrvalost se vstřícností i při změně tématu a prodloužení studia. Dále bych ráda poděkovala doktorce Martině Novotné za pomoc.
Také děkuji komunikačnímu partnerstvu za ochotu a sdílnost.
Další dík putuje Akademické šlechtě – Honzíkovi, Elišce a Máji, díky kterým bylo studium o něco krásnější a míň nervyberoucí.
Děkuji také personálu a paní Kikině z KC Bohunice za péči a laskavost.
Všeobjímající dík patří mé nejlepší kamarádce Elínce, která mi byla vrbou i v těch nejhorších chvílích, a všem kamarádům, kteří na mě mysleli nebo mě rozptylovali nad kafem či pivkem.
Obrovské díky mé rodině za neutuchající podporu a obzvláště mamince, díky které vůbec můžu psát toto poděkování.
Největší děkuju však patří mému příteli Štěpánovi za přehršel opory.

Obsah

Seznam tabulek 13

Seznam pojmů a zkratek 14

Seznam příloh 15

1 Úvod 17

2 Teoretická část 19

2.1 Digitální rodičovství 19

2.1.1 Typologie podle Modecki et al. (2022) 20

2.2 Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství 22

2.2.1 Koncept důvěry ve vlastní schopnosti 22

2.2.2 Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti 23

2.2.3 Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství 23

2.2.4 Překážky a podpory důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství 25

2.3 Cíl práce a výzkumné otázky 29

3 Metodologická část 31

3.1 Metoda výzkumu a technika sběru dat 31

3.2 Výzkumný soubor 32

3.3 Sběr dat 33

3.4 Etika výzkumu 34

3.5 Analýza dat 34

3.6 Uzávorkování zkušeností výzkumnictva 36

4 Analytická část 37

4.1 Sociální srovnávání 37

4.1.1 Srovnávání s ostatními rodiči 37

4.1.2 Srovnávání s ostatními dětmi 40

4.2 Partner 41

4.3 Dobrý vztah mezi rodičem a dítětem 44

4.3.1 Důvěra 44
4.3.2 Otevřená komunikace 45
4.3.3 Zájem o dítě 46
4.4 Digitální dovednosti a postoje k technologiím 47
4.5 Dítě bez/problémové 48
4.6 Předchozí zkušenosti 51
4.7 Kontextové procesy 52

5 Diskuze **53**
5.1 Limity práce 58

6 Závěr **59**

Použité zdroje **61**

Příloha A Interview guide po úpravě **72**

Příloha B Informovaný souhlas **75**

Počet slov: 20174

Seznam tabulek

Tab. 1: Pseudonymy KP a základní informace o nich 32
Tab. 2: Ukázka tvorby kódů 36

Seznam pojmů a zkratek

KP – komunikační partnerstvo

Seznam příloh

Přílohy v textu

Příloha A Interview guide po úpravě 72

Příloha B Informovaný souhlas 75

1 Úvod

Digitální technologie pronikající do rodinného života zásadně mění podobu rodičovství. Dnešní děti jsou již od útlého věku vystaveny smartphonům, tabletům, počítačům a dalším digitálním zařízením, což představuje bezprecedentní výzvu pro rodiče, kteří musí najít rovnováhu mezi maximalizací příležitostí pro rozvoj a minimalizací potenciálních rizik (Livingstone et al., 2017). Například polovina britských rodičů považuje za náročné kontrolovat čas strávený u obrazovek jejich dětí ve věku 3–17 let, přičemž 96 % dotázaných dětí bylo v roce 2024 online (Ofcom, 2025). V České republice v domácnostech s internetem žije více než 99 % všech dětí ve věku 0–15 let. Počítač, notebook nebo tablet má 95 % z nich (ČSÚ, 2025). Z velkého průzkumu EU Kids Online zahrnujících 19 evropských zemí je patrné, že s přibývajícím věkem dětí se prodlužuje čas, který tráví online – od přibližně 2 hodin denně u dětí ve věku 9–11 let až po 4,2 hodiny u dospívajících ve věku 15–16 let (Smahel et al., 2020).

Existuje tak řada výzev pro rodiče, neboť obrazovky se staly nejnovějším předmětem toho, co se již po mnoho generací popisuje jako „věčné rodičovské napětí mezi ochranou bezpečnosti dospívajících a podporou jejich samostatnosti“ (Modecki et al., 2022, s. 1687). Kvalitativní výzkum popsal nepředvídané okolnosti a komplikace související s výchovnými praktikami, které naznačují, že rodiče považují tyto postupy za obtížné zavést a udržet (např. García-Ruiz & Gallego-Arrufat, 2024; Page Jeffery, 2020). V kontextu používání médií jsou rodiče a další pečovatelé jedněmi z hlavních socializačních činitelů, kteří i v období dospívání mají na děti stále významný vliv (Elsaesser et al., 2017).

Koncept digitálního rodičovství tak ukazuje neustále se vynořující role pro rodiče (Benedetto & Ingrassia, 2020), jejichž výchova v digitální sféře je mnohostranná a komplexní a zahrnuje například dohled nad používáním technologií dětí, stanovování pravidel, jejich prosazování, vzdělávání a podporu digitálních dovedností dětí, jejich orientaci v online prostředí a využívání online příležitostí (Modecki et al., 2022). V této souvislosti se jako klíčový psychologický konstrukt ovlivňující rodičovské postupy ukazuje důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství, definovaná jako přesvědčení rodičů o jejich schopnostech účinně vést, sledovat a regulovat využívání digitálních médií jejich dětmi (Glatz et al., 2018). Tato důvěra navazuje na rámec obecné jistoty rodičů a zahrnuje specifické přesvědčení týkající se řízení online aktivit dětí, porozumění digitálním technologiím, ochrany dětí před online riziky a podpory zdravých digitálních návyků (Milford et al., 2024; Kuldas et al., 2023). Z předchozích výzkumů vyplývá, že rodiče, kteří vykazují vyšší důvěru ve vlastní schopnosti obecného rodičovství, uvádějí nižší úroveň rodičovského stresu a lepší výsledky u svých dětí (Benedetto & Ingrassia, 2018; Fang et al., 2021; Wittkowski et al., 2017). To je podpořeno vnímavějším uplatňováním mediačních praktik vedoucích k lepším vztahům mezi rodiči a dětmi (Albanese et al., 2019; Fang et al., 2021). Longitudinálním

výzkum Coyne a kolektivu (2023) ukázal, že důvěra rodičů ve vlastní schopnosti obecného rodičovství predikuje jejich jistotu v digitálním rodičovství.

Studie Glatz a kolektivu (2018) ukazuje, že rodiče mladších dospívajících vykazují vyšší důvěru ve své schopnosti digitálního rodičovství než rodiče starších dospívajících. I z přehledové stati Glatz a kolektivu (2024) vyplývá, že během dospívání postupně důvěra rodičů ve vlastní schopnosti obecného rodičovství klesá. Výzvy, kterým rodiče čelí se navíc s vývojem povahy médií proměňují a objevují se stále nové podmínky, ve kterých rodiče uplatňují a mění své přístupy k digitální výchově. Pro výzkumnictvo jsou navíc tyto výzvy často vedlejší téma, které se vynořuje vedle výzkumných otázek. Proto se tato práce zaměřuje právě na rodiče dětí ve věku 11–14 let a zkoumá podpory a překážky, které pozitivně nebo negativně ovlivňují tuto důvěru.

2 Teoretická část

Teoretická část zasazuje téma diplomové práce do teoretických konceptů a předchozích studií. Nejdříve pojednává o digitálním rodičovství, které specifikuje pomocí typologie dle systematické přehledové studie Modecki a kolektivu (2022). Dále předkládá teoretický rámec důvěry ve vlastní schopnosti, na kterou navazuje důvěra rodičů ve vlastní schopnosti obecného rodičovství. Stěžejním bodem teoretické části je pak shrnutí dosavadních poznatků o důvěře rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství společně s překážkami a podporami, jež tuto důvěru ovlivňují. Nakonec část představuje výzkumný cíl s výzkumnými otázkami.

2.1 Digitální rodičovství

V době, kdy digitální technologie pronikají téměř do všech aspektů života rodin, je stále důležitější porozumět dynamice digitálního rodičovství. Digitální rodičovství lze popsat jako komplexní soubor chování, postojů a strategií, které rodiče používají k vedení, podpoře, porozumění a regulaci zapojení svých dospívajících dětí do digitálních technologií (Bennedetto & Ingrassia, 2021). Konstrukt digitálního rodičovství dle souhrnného přehledu výzkumu Tan a kolektivu (2024) zahrnuje rodičovskou mediaci, využívání digitálních technologií rodiči a vzorové chování rodičů v používání těchto technologií, a nejen rozšiřuje obecné rodičovství do digitální sféry, ale také jej podporuje. Základní cíle digitálního rodičovství, jako je rovnováha mezi nezávislostí dětí a udržování dobrých vztahů mezi rodiči a dětmi, je v zásadě v souladu s cíli obecného rodičovství (Modecki et al., 2022). Proces digitálního rodičovství je tak dynamický, kontextem řízený, flexibilní, situovaný a často vyjednávaný mezi rodiči a jejich dětmi (Page Jeffery, 2021; Symons et al., 2017; Zaman et al., 2016). Může být ovlivněn například posouzením vlastních znalostí a zkušeností rodičů, zranitelností jejich dítěte, riziky, která představují různé online aktivity, a jejich intenzitou (Nichols & Selim, 2022), dále také demografickými faktory dětí, kulturním prostředím či typy médií (Tan et al., 2024).

Ještě, než vymezíme jednotlivé rámce tohoto fenoménu, je důležité objasnit, že digitální rodičovství je ve výzkumu často pojímáno jako rodičovská mediace (Tan et al., 2024), která zahrnuje strategie, jež rodiče používají ke kontrole, dohledu nebo interpretaci mediálního obsahu svých dětí, aby maximalizovali jejich přínosy a minimalizovali rizika spojená s používáním internetu (Livingstone et al., 2017). Slouží jako koncepční rámec, který vychází z teorií mediálních účinků a zpracování informací a také z teorií mezilidské komunikace a vysvětluje, jak komunikace mezi rodiči a dětmi snižuje negativní účinky médií na děti (Clark, 2011). Rodičovské snahy děti nějakým způsobem navigovat v médiích se ve zkoumání objevují již v roli mediace televize (Nathanson, 1999; Valkenburg et al., 1999).

Pozdější odklon od typologie rodičovských praktik specifických pro televizi v kontextu aplikovatelnosti pro digitální média je patrný kvůli jejich povaze v interaktivitě, dostupnosti pro uživatele a stylu i obsahu komunikace (Lawrence, 2021). Příkladem je vlastní tvorba obsahu, která vede k použití jiných rodičovských strategií (Nikken & Jansz, 2014) nebo technologické možnosti, jež dnes digitální média rodičům poskytují, jako je automatické filtrování určitých obsahů nebo velmi přesné sledování času stráveného na zařízení (Stoilova et al., 2024). Konceptualizace rodičovských praktik se liší a mnohé z nich nejsou vhodné pro rapidně se rozvíjející digitální technologie zahrnující různé online aktivity, kterým se mohou dnešní dospívající věnovat (Jiow, 2017). Můžeme najít víc specializované škály rodičovské mediace, například zaměřené na sociální média (Ho et al., 2019). Tradiční rodičovský dohled nad televizí již nestačí pro interaktivní digitální média, což vede ke vzniku nových, různě širokých specializovaných přístupů.

2.1.1 Typologie podle Modecki et al. (2022)

V diplomové práci se tak zaměřujeme na konceptualizaci digitálního rodičovství dle Modecki a kolektivu (2022), kteří ho chápou jako široký pojem zahrnující úsilí rodičů související s využíváním digitálních médií jejich dětmi. Autoři reagují na roztříštěnost a zastaralost v pojetí zkoumání existujících studií, kdy ve své přehledové stati sumarizují a charakterizují měřící nástroje 145 kvantitativních studií v souvislosti s přístupy 49 kvalitativních výzkumů na téma digitálního rodičovství, a představují tři komplexnější rámce zkoumání tohoto fenoménu: restrikce a zmírnění rizik, monitoring, a pozitivní přístupy.

Jako *restrikce a zmírnění rizik* popisují stanovení pravidel pro používání internetu a omezení vybraných online aktivit, času stráveného online nebo míst, ze kterých lze k internetu přistupovat, společně s technickými restrikcemi využívajících nástrojů pro rodičovskou kontrolu (omezení času, filtrování obsahu; Nielsen et al., 2019; Stoilova et al., 2024). Takto výzkum obzvlášť v kvantitativních studiích přistupuje k restriktivní mediaci (Chen & Chng, 2016), která se zdá být víc efektivní v limitování používání médií, ale zato méně efektivní v kontextu videoher či sociálních sítí, kde děti mohou vzdorovat rodičovským restrikcím kvůli chránění si soukromí (Chen & Shi, 2019; Fam et al., 2023). Z výsledků kvalitativních studií Modecki a kolektiv (2022) upozorňují taktéž na fyzické „zabavování“ zařízení. Shrnují však, že takové jednání může podkopat budování sociálních kruhů dětí a zdůrazňují přívětivější taktiku rozptýlení od používání technologií či balancování času strávených na nich, kam například řadí zájmové aktivity. Toto rozptýlení skýtá příležitosti v rozvoji osobnosti a nabývání zkušeností (Modecki et al., 2018). Posledním pohledem na restrikce je hodnocení a inspirace v pravidlech ostatních rodin kamarádů jejich dětí, které pak rodiče zahrnují do vlastních praktik. Dále reflektují na pozitivní přínos zapojení ostatních členů rodiny, přátel či školního prostředí v udržování pravidel a dohlížení na děti.

Tématem vyskytujícím se pouze v kvalitativních studiích (Modecki et al., 2022) bylo vymezení hranic mezi rodiči a dospívajícími, kam autoři řadí napětí kolem rodičovských pravidel a omezení používání technologií společně s tím, jak byla tato pravidla a omezení znovu vyjednávána a/nebo obcházena. Dospívající totiž s přibývajícím věkem očekávají větší autonomii (Symons et al., 2017; Wisniewski et al., 2022) a mohou se uchylovat k neupozorňování rodiče ohledně zážitků z internetu (Livingstone et al., 2017).

Strategii *monitoringu* tak, jakožto následnou kontrolu dostupných záznamů o používání internetu dítětem, například získávání informací o sledujících na sociálních sítích, stažených aplikacích (Livingstone et al., 2011; Talves & Kalmus, 2015) nebo přidávání dětí do přátel (Mesch, 2018), navrhují Modecki a kolektiv (2022) rozlišit do různých forem, aby bylo zřejmé, které z nich dítě považuje za nabourávání soukromí. Monitoring totiž mohou dospívající vnímat jako příliš kontrolující, skrytý a autoritářský (Page Jeffery, 2021; Young & Tully, 2022). Modecki a kolektiv (2022) tak předkládají přístupy, kdy podobu pravidel rodič stanovuje společně s dítětem, což se jeví jako úspěšnější metoda (Seo & Lee, 2017). Monitorování může být účinné, pokud je používáno jako způsob, jak zahájit rozhovor, a nikoli jako prostředek ke špehování nebo kontrole, a hodnotově založený a kooperativní přístup k monitorování může být atraktivní pro rodiče podporující autonomii (Livingstone & Blum-Ross, 2020). Stručně řečeno, z přehledové stati článků na téma rodičovských kontrol Stoilova a kolektivu (2024) se ukazuje, že nejlepších výsledků u dětí je dosaženo, když rodiče začlení rodičovskou kontrolu do pozitivního rodičovství zaměřeného na otevřenou komunikaci a respektující jednání v rámci rodiny.

Naposledy pak Modecki a kolektiv (2022) popisují *pozitivní přístupy rodičů*. Rodiče na technologie pohlíží pozitivně a do značné míry je chápou jako potenciál pro rozvoj sociálních dovedností a jako budoucí brány k profesním příležitostem. Zaměřují se tak na zodpovědné, bezpečné a respektující užívání technologií, kdy se snaží identifikovat a podporovat digitální příležitosti dětí skrze vlastní vzorové chování, dále založené na komunikaci a vysvětlování, nechávání prostoru pro objevování výhod a rizik (Daneels & Vanwynsberghe, 2017) a otevřené komunikaci. Otevřená komunikace s dětmi je navíc i preferovanou funkční rodičovskou strategií (Barry & Kim, 2024; Page Jeffery, 2021; Savic, 2022; Stoilova et al., 2024; Symons et al., 2017; Zaman et al., 2016). Rodiče považují diskuzi za dobrý způsob, jak se dozvědět o online aktivitách dětí zároveň s podporováním jejich samostatnosti (Livingstone & Blum-Ross, 2020). Předchozí výzkumy shrnují, že tento přístup má pozitivní vliv na děti (Nielsen et al., 2019; Qin et al., 2023), jež se dá vysvětlit podporou kritického myšlení (Chen a Shi, 2019; Shin a Lwin, 2019). Z kvalitativních studií je tedy patrné, že se rodiče zaměřují na benefity technologií, v kvantitativních studiích se však výzkum zaměřuje spíše na předcházení rizikům (Modecki et al., 2022). V takových studiích hojně zkoumaná aktivní mediace se jeví jako úspěšnější při snižování online rizik, jako je kyberšikana, agresivita či sexuální chování oproti restriktivnějším přístupům (Chen & Shi, 2019), tudíž zapojení

rodičů do online světů dětí může pomoct předcházet online rizikům. Přehledová studie Vossen a kolektivu (2024) ukázala, že pozitivní interakce mezi rodiči a dětmi a pozitivní obecné rodičovské praktiky (např. láska a vnímavost) mohou podporovat well-being dospívajících více než rodičovské praktiky zaměřené specificky na internet s vysokou mírou psychologické kontroly, přísným nebo nekonzistentním přístupem k výchově.

Jiné modely digitálního rodičovství rozlišují mezi styly, ve kterých rodiče volí rodičovské strategie. Jedná se o *styl podporující autonomii*, ve kterém rodiče poskytují vývojově přiměřené zdůvodnění svých pravidel a berou vážně pohled dospívajících. *Styl omezující autonomii nebo kontrolní*, ve kterém rodiče stanovují pravidla přísným a tvrdým způsobem, bez respektování pohledu dospívajících. Naposledy, *nekonzistentní styl*, ve kterém rodiče náhodně mění svá omezení, pravidla nebo diskuze (Valkenburg et al., 2013).

Nicméně to, jak děti přistupují k technologiím dále v kontextu rodiny ovlivňují rodinné vztahy a podpora rodičů, tyto faktory přispívají k pozitivnímu rodinnému prostředí, jež pomáhá snižovat riskantní chování dospívajících, a to online i offline (např. Zhu et al., 2022). Je tak nasnadě, že důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství je taktéž důležitým ovlivňujícím aspektem.

2.2 Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství

2.2.1 Koncept důvěry ve vlastní schopnosti

Důvěra ve vlastní schopnosti[1] je definována Albertem Bandurou (1977) jako přesvědčení o vlastních schopnostech a dovednostech dosáhnout stanovených cílů a úkolů, a motivuje jedince k tomu, aby pokračoval v daném chování i tváří v tvář výzvám a překážkám (Bandura & Schunk, 1981).

Podle Alberta Bandury se důvěra ve vlastní schopnosti utváří a rozvíjí skrze čtyři hlavní zdroje. Primárním a nejvlivnějším faktorem je *autentická zkušenost se zvládnutím úkolové činnosti* (mastery experience), která vychází z přímého prožitku vlastního úspěchu; ten, je-li dosažen vlastním úsilím, buduje nejpevnější sebedůvěru. Druhým zdrojem je *zástupná zkušenost* (vicarious experience), kdy jedinec odvozuje své schopnosti pozorováním úspěchů či selhání druhých osob, s nimiž se ztotožňuje. Významnou roli hraje také *sociální přesvědčování* (social persuasion), tedy verbální podpora a povzbuzování ze strany okolí, které může posílit motivaci k výkonu. Čtveřici uzavírají *fyziologické a afektivní stavy* (physiological and affective states), kdy interpretace vlastních tělesných reakcí (např. stresu, únavy) a aktuálního emočního naladění přímo ovlivňuje důvěru jedince ve schopnost daný úkol zvládnout (Bandura, 1994; Schunk &

[1] Z anglického originálu self-efficacy (Bandura, 1977), někdy taktéž překládaná jako vnímání vlastní účinnosti.

DiBenedetto, 2020). Může se tedy lišit na základě kontextu, ve kterém je zkoumána, jako je případ rodičovství.

2.2.2 Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti

Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti je definována jako přesvědčení rodičů o tom, že dokážou pozitivně ovlivnit vývoj dítěte (Wittkowski et al., 2017). Albanese a kolektiv (2019) ve své přehledové stati zaměřující se na roli důvěry rodičů ve vlastní schopnosti potvrdili její význam a roli na blahobyt rodičů a dětí. Rodiče, kteří věří ve svou schopnost pozitivně ovlivnit své děti tak častěji vytváří pečující a stimulující prostředí v rodině a používají účinné rodičovské strategie, včetně citlivého a vnímavého přístupu, který reaguje na potřeby dětí (Albanese et al., 2019; Glatz et al., 2024; Wittkowski et al., 2017). Proto je tato důvěra rodičů důležitým aspektem, který ovlivňuje zdravé fungování rodičů a dětí a přispívá k lepším vztahům mezi nimi (Albanese et al., 2019, Benedetto & Ingrassia, 2018). Jinými slovy, vysoká úroveň důvěry rodičů ve vlastní schopnosti utváří pozitivnější vztahy mezi rodiči a dětmi (Glatz et al., 2024). Zároveň může fungovat jako ochranný faktor, který zmírňuje potenciální negativní dopady v kontextu vztahů mezi rodiči a dětmi (Scannell, 2020).

Naopak rodiče trpící depresí či stresem, zhoršenou duševní pohodou a úzkostí vnímají výchovu jako náročnější, přičemž právě tyto psychické obtíže patří podle výzkumů (Albanese et al., 2019; Fang et al., 2021; Glatz et al., 2024; Jones & Prinz, 2005) mezi nejsilnější prediktory nízké důvěry ve vlastní schopnosti rodičovství.

Zatímco obecná důvěra ve vlastní schopnosti rodičovství vyjadřuje celkový pocit kompetence v rodičovské roli, doménově specifická důvěra odráží míru jistoty rodiče v konkrétních oblastech výchovy (Bandura, 1977; Jones & Prinz, 2005). Takto můžeme chápat důvěru rodičů ve vlastní schopnosti v kontextu digitálního rodičovství. Obecná důvěra rodičů ve vlastní schopnosti ve studii Coyne a kolektivu (2023) předpovídala důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství u dětí v raném dětství jak na průřezové, tak na longitudinální úrovni. To naznačuje, že obecná důvěra rodičů ve vlastní schopnosti poskytuje základ pro důvěru ve vlastní schopnosti specifickou pro digitální rodičovství.

2.2.3 Důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství

Důležitým aspektem digitálního rodičovství se tak jeví to, jak rodiče vnímají svou schopnost ovlivňovat chování dětí na internetu a zabránit jim v negativních online zážitcích (Glatz et al., 2018; Huang et al., 2018). Sebevědomí matek a otců v oblasti výchovy dětí na internetu lze považovat za důležitý zdroj soudržnosti rodiny. Matky a otcové s vyšším sebevědomím v oblasti výchovy se tedy častěji zapojují do používání internetu svými dětmi, což zase souvisí s pozitivnějším rodinným prostředím (Festl & Gniewosz, 2019). Rodiče s vysokou důvěrou ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství bývají efektivnější při stanovování hranic, otevřené komunikaci a včasné a vhodné

reakci na hrozby, kterým jejich děti čelí v digitálním prostředí (Helsper et al. 2024). Z přehledové stati Milford a kolektivu (2024) je zřejmé, že rodiče, kteří si věří v omezování sledování obrazovky, kontrole sedavého chování nebo zvyšování fyzické aktivity, skutečně uvádějí, že jejich děti tráví méně času sledováním obrazovky. Longitudinální studie Coyne a kolektivu (2023) ukazuje, že důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství předpovídá nižší míru problematického používání médií u dětí, kdy sledovali 432 rodin po dobu tří let v období raného dětství (ve věku 2–4 let). Tato zjištění naznačují, že podpora včasné důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství může v dalších letech dítěte zmírnit rozvoj problematického používání médií.

Rodiče, kteří mají nízkou důvěru v rodičovských schopnostech, častěji vystavovali své děti v předškolním věku delšímu času strávenému před obrazovkou tím, že jim dovolovali používat televizi, tablet nebo počítač namísto tradičních knih (Chen et al., 2020). Tací rodiče nemusí kontrolovat či sledovat mediální návyky dětí tak často jako rodiče s vyšší důvěrou v rodičovských schopnostech (Shin, 2018).

V návaznosti na digitální rodičovství můžeme důvěru rodičů ve vlastní schopnosti chápat v obousměrném vztahu s mediačními strategiemi; přímo ovlivňuje a je ovlivňována kroky rodičů v zájmu bezpečnosti dětí v online prostoru a zabránění negativních online zážitků (Festl & Gniewosz, 2019). Obecná důvěra rodičů ve vlastní schopnosti ve výzkumu Shin a Lwin (2022) predikovala všechny tři zkoumané typy mediace, jimiž byly aktivní a restriktivní mediace s monitoringem. Jinými slovy, rodiče, kteří si věří ve své rodičovské schopnosti, častěji s dětmi mluví o digitálních médiích, kontrolují používání digitálních zařízení svými dětmi a pečlivě sledují jejich digitální aktivity. Obdobné výsledky zaznamenala Glatz s kolektivem (2018), kteří jako první zkoumali roli důvěry rodičů ve vlastní schopnosti výchovy specifické pro internet v souvislosti s mediačními strategiemi. Rodiče s vyšší úrovní této důvěry měli tendenci používat zejména strategie zahrnující pravidla a monitorování, ale také se aktivně zapojovat do diskuzí o internetu s dítětem. Stejným výsledkům se dopracovala i studie Zhao a kolektivu (2023), ve které důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství predikovala všechny zkoumané mediace sociálních sítí, nad rámec již zmíněných tato důvěra dále predikovala autoritativní dohled a nenásilná kontrolu[2]. Taktéž zjištění Shin (2018) demonstrují, že rodiče, kteří si věří v aktivní mediaci si zároveň věří v restriktivní mediaci. Rodiče s vysokou důvěrou ve vlastní schopnosti se navíc aktivně zapojují do aktivní mediace, i když si nejsou jisti svými digitálními dovednostmi (Shin, 2018). Shin a Lwin (2022) také ukazují, že rodiče s digitální gramotností mají větší sklon k

[2] Autoritativní dohled spočívá v monitorování a kontrole aktivit dětí na sociálních médiích prostřednictvím vyžadování jejich hesel a přihlašování se k jejich účtům; nenásilná kontrola se týká sledování aktivit dětí na sociálních médiích prostřednictvím kontroly jejich veřejných příspěvků, komentářů a statusů na profilech sociálních médií (Ho et al., 2019).

diskuzi než ke kontrole. Tyto údaje naznačují, že rodiče, kteří se necítí v roli „digitálního rodiče“ sebevědomě se spíše do digitálního rodičovství nezapojují.

Z pohledu socio-demografických faktorů ovlivňuje důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství vzdělání, gender, rodinný status rodičů a jejich počet dětí, závěry přechozích studií se však různí. Vyšší dosažené vzdělání souviselo s větší důvěrou rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství (viz Sağlam et al., 2025; Fidan & Olur, 2023), jiné studie však našly opačný vztah (Glatz et al., 2018; Kalkim et al., 2024; Yaman et al., 2019). Rodiče s vyšším vzděláním mohou využívat digitální technologie aktivněji v profesním i osobním životě, díky čemuž je pro ně snazší orientovat se v online prostředí a usměrňovat v něm své děti.

Matky napříč studiemi mívají větší důvěru ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství (Festl & Gniewosz, 2019; Fidan & Olur, 2023; Kalkim et al., 2024; Yaman et al., 2019). Podle Andersona (2016) projevují matky větší zájem o používání digitálních technologií svými dětmi než otcové. Tuto situaci lze částečně připsat větší angažovanosti matek v oblasti vyhledávání zdravého používání internetu jejich dětmi (Livingstone, et al., 2018), častější komunikaci s dětmi na toto téma (Anderson, 2016) a skutečnosti, že povinnosti spojené s péčí o děti, zejména v případě žen, které nepracují, jsou převážně přidělovány matkám (Fidan & Olur, 2023).

Dále sezdaní rodiče měli ve výzkumu Kalkim a kolektivu (2024) vyšší úroveň důvěry ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství než rozvedení rodiče.

Vzhledem k počtu dětí, které rodiče mají, s rostoucím počtem dětí se snižuje míra důvěry rodičů (Sağlam et al., 2025; Yaman et al., 2019), avšak naopak ze studie Kalkim a kolektivu (2024) je patrné, že rodiče se třemi nebo více dětmi měli rozvinutější důvěru ve vlastní schopnosti v oblasti digitálního rodičovství než rodiče se dvěma dětmi. Dá se předpokládat, že tato situace je způsobena tím, že rodiče sledují vývoj dítěte v digitálním světě a s rostoucím počtem dětí se zdokonalují.

Nicméně na chybějící soulad ovlivňujících sociodemografických faktorů poukazují i výsledky přehledové stati Fang a kolektivu (2021) ohledně důvěry ve vlastní schopnosti v kontextu obecného rodičovství. Autoři však objevily souvislosti s více psychologicko-sociálními faktory, jež označují za tvárné faktory (jako wellbeing a rodinná komunikace; Fang et al., 2021). Proto se dále v kapitole věnuji obdobným překážkám a podporám důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství.

2.2.4 Překážky a podpory důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství

Jelikož v předchozích studiích rodiče zmiňují jistoty a nejistoty v tom, jak pojmout digitální rodičovství, následující část práce popisuje faktory, které jsem v převážně kvalitativní literatuře identifikovala jako překážky či podpory rodičů v důvěře ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Navíc výzkumnictvo v předešlých studiích tuto oblast popisovalo pouze jako vedlejší zjištění primárně jiných výzkumných otázek.

Ve studiích se u rodičů objevuje vnitřní boj s očekáváními od „dobrého rodiče“, který hlídá a reguluje chování dítěte na internetu, zatímco mu ideálně nechává dostatečný prostor pro rozvíjení autonomie. Cítí se tak přehlceni, co všechno jako rodiče musí umět a zvládat (Page Jeffery, 2021; Lorenz, 2025; Miller-Ott et al., 2023; Young et al., 2024) a reflektují nejistotu, jak digitální rodičovství pojmout, například od jakého věku a s jakými pravidly nastavovat omezení používání internetu (Hernandez et al., 2024; Miller-Ott et al., 2023). Očekávání od „dobrého digitálního rodiče“ navíc nemusí být v souladu s jejich zkušenostmi. Například rodiče ve studii Miller-Ott a kolektivu (2023) cítili napětí mezi kontrolou a důvěrou. Očekávání, že mají sociální média dětí hlídat, se často neshodovala s jejich vlastní praxí, zejména když svým dětem důvěřovali a nekontrolovali je tak přísně. V jiných případech studie zmiňují, že se někteří rodiče uchýlili ke strategii otevřené komunikace, kdy se rozhodli dětem důvěřovat, když nastavená pravidla selhala (Page Jeffery, 2021; Miller-Ott et al, 2023; Young & Tully, 2023).

Právě vzájemná důvěra mezi rodičem a dítětem je klíčovým posilňujícím faktorem pro pocit rodičovské kompetence. Pokud si rodiče věří ve svých výchovných schopnostech, přirozeně uplatňují pozitivní postupy a podporují otevřenou komunikaci (Salo et al., 2022, Scanell, 2020). Kvalita komunikace mezi rodičem a dítětem je studiemi spojována s vyšší úrovní pocitu kompetentnosti rodičů (Glatz et al., 2024). Longitudinální studie Glatz a Buchanan (2015) ukazuje, že přechod mezi raným (11–12 let) a středním (14–15 let) dospíváním je spojen se signifikantním poklesem rodičovské sebedůvěry, kdy se právě kvalita komunikace mezi rodičem a dítětem ukazuje jako jeden z klíčových faktorů.

Shin (2018) rozlišuje obecnou důvěru rodičů ve vlastní schopnosti, jako sebevědomí být dobrým rodičem, od dalších dvou oblastí zaměřených více na digitální úkony. Rodičovskou mediální kompetenci popisuje jako schopnost používat digitální technologie (např. odesílání nebo přijímání e-mailů pomocí mobilu). Vnímanou kontrolu nad rodičovskou mediací pak vymezuje jako míru sebevědomí rodičů v jejich schopnosti navigovat děti na internetu. Tyto domény rodičovské důvěry ve vlastní schopnosti spolu vzájemně souvisí a naznačují, jak vnímaná kompetence v digitálních dovednostech ovlivňuje zapojení rodičů do online světa dětí a jak jsou digitální dovednosti důležitým faktorem ovlivňujícím důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství (Nichols a Selim, 2022). Když si rodiče vedou dobře v digitálních dovednostech nebo mají pozitivnější přístup k digitálním technologiím, zvyšuje se také jejich sebevědomí v oblasti digitální výchovy (Fidan a Olur, 2023; Shin, 2018; Zhao et al., 2023). Konkrétně ve studii Savic (2022) digitálně zdatní rodiče reflektují, že nabývali sebevědomí a pocit kompetentnosti tím víc, čím víc s dětmi diskutovali nad používáním médií. Obdobné zmiňují i někteří rodiče ve studii Daneels & Vanwynsberghe (2017), a to i navzdory tomu, že v digitálních dovednostech zdatní nejsou. To znamená, že více času stráveného s dětmi (ať už online nebo offline), získávání pozitivních zkušeností a lepší seznámení se s internetem mohou rodičům pomoci cítit se schopnějšími a

sebevědomějšími při vedení digitálního života svých děti (Fidan a Olur, 2023; Zhao et al., 2023). Tento poznatek poukazuje na příležitost zlepšit digitální rodičovství i pro rodiče, kteří nemusí být technologicky zdatní: i oni se mohou cítit digitálně sebejistí díky společným aktivitám se svými dětmi.

V kvalitativních studiích však rodiče často spojují očekávání „dobrého rodiče" právě s nejistotou pramenící z nedostatku vlastních digitálních dovedností a zpochybňují tak svůj přínos dětem pomáhat v navigování na internetu (Daneels & Vanwynsberghe, 2017; García-Ruiz & Gallego-Arrufat, 2024; Hernandez et al., 2024; Mols et al., 2023; Savic, 2022; Young & Tully, 2023; Young et al., 2024). Někteří rodiče mají pocit, že se jim nedaří získat všechny technologické znalosti, což pak u nich vedlo k úzkosti (Page Jeffery, 2021). Příkladem může být neznalost sociálních sítí, kdy rodiče nejsou na sociálních sítích aktivní či na nich nemají účet, a proto je pak pro ně náročné na nich děti navádět (Daneels & Vanwynsberghe, 2017). Porovnávají přitom vlastní zkušenosti z dětství, kdy s moderními technologiemi nevyrůstali (Francis et al., 2021; Mols et al., 2023; Young et al., 2024) a i proto reflektují, že je pro ně náročné držet krok s technologiemi a se svými dětmi, které naopak v tomto ohledu mají mnohdy napřed (Savic, 2022; Young & Tully, 2023). Zkušenosti z dětství a pozitivní vzpomínky na něj přitom podporuje důvěru rodičů ve vlastní schopnosti obecného rodičovství (Fang et al., 2021).

Pro rodiče je navíc často náročné udržet stanovená pravidla ohledně používání technologií, jelikož kvůli jiným povinnostem nemají čas či energii. Tomuto navíc nenapomáhá i snadná dostupnost a přenositelnost technologií, která z nich dělá další překážku, jež znesnadňuje mít přehled nad online aktivitami dětí (Marsh et al., 2024; Savic, 2022; Symons et al., 2017; Young et al., 2024). Fakt, že děti na zařízeních dělají i domácí úkoly nebo jsou v kontaktu s kamarády, rodičům znesnadňuje rozhodnutí například telefon zabavit či jeho používání omezit. Děti navíc nacházejí kreativní způsoby, jak omezení obejít, když například mají větší technické znalosti než jejich rodiče a lehce tak odemknou rodičovské zámky v aplikacích (Marsh et al., 2024). Proto někteří rodiče ve studiích postupně raději ustoupili od různě přísných pravidel či dohledu, a to i kvůli vyhnutí se konfliktu s dětmi (Høy et al., 2025; Francis et al., 2021; Page Jeffery, 2021; Young & Tully, 2023; Young et al., 2024).

Vzhledem k souvislosti mezi důvěrou rodičů ve vlastní schopnosti obecného rodičovství a chováním dětí, výsledky studií prokazují, že obtížná povaha dítěte rodičům znesnadňuje rodičovství i pocit kompetentnosti v něm (Fang et al., 2021; Glatz et al., 2024), longitudinální studie zkoumající vzájemné vztahy však zjistily, že obtížné chování dětí předpovídá nižší důvěru rodičů ve vlastní schopnosti, ale ne naopak. Obecně tedy výsledky nepodporovaly obousměrný vztah (Glatz et al., 2024).

Co se týče externích vlivů, studie zmiňují srovnávání s okolím jako další důležitý faktor ovlivňující důvěru rodičů ve vlastní schopnosti dítě na internetu navádět. Společenská očekávání spojená s posuzováním a srovnáváním mají dopad na sebevědomí rodičů, a můžou být podporována sociálními médii (Glatz et al., 2023; Milford et al.,

2025). Negativní pocity ze srovnávání vůči ostatním rodičům na sociálních sítích i mimo ně (Glatz et al., 2023; Milford et al., 2025) jsou studiemi spojovány se zvýšenou depresí, hanbou a sebe-stigmatizací, která je charakterizována pocity rozpaků a viny. Tlak přizpůsobit se trendům v oblasti digitálního rodičovství a strach z toho, že budou vnímáni jako nedostateční rodiče, tak přispívá ke snižování důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Čím víc tráví děti čas online, tím víc se zvyšuje míra stresu rodičů, což zase souvisí s nižší spokojeností ve vztahu mezi rodiči a dětmi (Wolfers et al., 2024).

Z rozhovorů s rodiči v literatuře je dále patrné, že se srovnávají s ostatními i s „obrazem dobrého rodiče" a můžou měnit vlastní přístup k výchově na internetu i v kontextu toho, jak to dělají jiné rodiny. Někteří rodiče zmiňují, že je pro ně náročné být konzistentní v nastavených pravidlech či zvolených strategiích, protože ostatní rodiče jsou více benevolentní či nemají s dětmi nastavená žádná pravidla (García-Ruiz & Gallego-Arrufat, 2024; Hernandez et al., 2024; Miller-Ott et al., 2023). Reflektují, že to podkopává jejich jistotu v rozhodnutích ohledně toho, jak přistoupit k digitálnímu rodičovství a jsou nuceni tak slevit na nastavených nárocích. V některých případech i skrze naléhání svých dětí, které argumentují tím, že ostatní děti mají větší přístup na internet ať už z pohledu stráveného času, nebo dostupných zařízení a obsahů. Rodiče tak změní postoj, jelikož například nechtějí, aby jejich dítě bylo kvůli zákazům vyřazeno z kolektivu (Hernandez et al., 2024; Young et al., 2024). Strategie mění i kvůli tomu, že nechtějí být vnímáni jako příliš přísní rodiče (Lorenz, 2025; Marsh et al., 2024).

Rodiče však vnímají i podporu v ostatních rodičích, kdy se jimi inspirují v přístupu k digitální výchově při nabývání povědomí o online aktivitách dětí (Page Jeffery, 2021). Informace od ostatních rodičů o tom, jaké obsahy či hry mají děti povolené, nebo ujištění od druhých rodičů, že si taky v něčem nejsou jistí, pomáhá rodičům digitální rodičovství zvládat. Glatz a kolektiv (2023) spojují pozitivní pocity ze srovnávání s vyšší důvěrou rodičů v digitálním rodičovství. Zároveň však předpokládají, že za tímto zjištěním může stát strategické chování: rodiče se buď záměrně porovnávali s těmi, které vnímali jako méně úspěšné, nebo si pro srovnání vybírali pouze případy odpovídající jejich vlastní zkušenosti. Například ve studii Miller-Ott a kolektivu (2023) rodiče označovali jiné rodiče jako špatné, pokud nekontrolovali aktivitu dětí na sociálních sítích a neřešili je s nimi. Předchozí studie odhalily, že čím víc rodiče vnímají podporu ve svém okolí, tím se jejich důvěra ve vlastní schopnosti obecného rodičovství posilňuje (Fang et al., 2021).

Ve studiích rodiče okrajově zmiňují pomoc, kterou nacházejí v podobě návodných videí či na různých rodičovských webech (García-Ruiz & Gallego-Arrufat, 2024), nebo facebookových skupinách (Miller-Ott et al., 2023).

Naposledy se jako překážka bránící naplnění stanovených praktik a následnému pocitu kompetence objevuje konflikt s druhým rodičem (Huang et al., 2018; Marsh et al., 2024; Lindsay et al., 2019; Young & Tully, 2023; Young et al., 2024), kdy se partneři neshodují na pravidlech a zvolené strategii, jak s dětmi o internetu mluvit. Tento

konflikt ve studiích popisují nejčastěji matky, když vnímají absenci podpory či nezájem o digitální výchovu ze strany partnera.

Rodiče však ve studiích vnímali své partnery také jako oporu. Konkrétně studie Lorenz (2025) popisuje, jak může být pro rodiče úlevné dokázat se spolehnout na svého partnera, který se zapojuje do výchovy a má například větší přehled o technologiích a lepší digitální dovednosti. Pozitivní manželské kvality a společná výchova dětí, kdy se partneři navzájem podporují v otázkách týkajících se výchovy, zvyšují důvěru rodičů ve vlastní schopnosti (Latham et al., 2018; Merrifield & Gamble, 2013).

2.3 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem této diplomové práce je prozkoumat faktory, které podporují nebo brání rodičům v jejich důvěře ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Konkrétně se výzkum pomocí polostrukturovaných rozhovorů zaměří na rodiče dětí ve věku 11–14 let, na jejichž základě se pokusím hlouběji popsat konkrétní faktory.

Při stanovování výzkumných otázek byly brány v ohled teoretická východiska a dosavadní empirický výzkum společně s nalezenou mezerou ve výzkumu.

Ačkoliv některé studie, jako například studie Milford a kolektivu (2025) a Glatz a kolektivu (2023) přinášejí dílčí poznatky o podporách či bariérách důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství, jako je sociální srovnávání, nebo studie Fidan a Olur (2023) a Zhao a kolektivu (2023) o souvislostech s přístupem k digitálnímu rodičovství či digitálními dovednostmi, jejich převážně kvantitativní zaměření je na rodiče dětí ve věku 0–17, 0–5, 6–10 a 10–17 let. Ostatní studie se tématem zabývají okrajově a i věkové rozpětí dětí zkoumaných rodičů se opět liší. Chybí tak kvalitativní studie zaměřující se na faktory ovlivňující důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství u rodičů dětí v rané fázi dospívání.

Věková skupina dětí, tedy raná fáze dospívání, byla vybrána jednak z důvodu výzkumné mezery, tak i kvůli tomu, že raná fáze dospívání je navíc spjata s výrazným nárůstem prevalence používání médií (Smahel et al., 2020), kdy se digitální technologie stávají stále neoddělitelnější součástí každodenního života dospívajících. Během této fáze se děti začínají odklánět především od aktivit vedených rodiči, usilují o větší nezávislost a více se zapojují do aktivit se svými vrstevníky (Wisniewski et al., 2022). Současně však mají v tomto věku stále významný vliv rodiče (Elsaesser et al., 2017). Studie Glatz a kolektivu (2018) ukazuje, že rodiče mladších dospívajících vykazují vyšší důvěru ve své schopnosti digitálního rodičovství než rodiče starších dospívajících (autoři zkoumali rodiče dětí ve věku 11–18 let). I z přehledové stati Glatz a kolektivu (2024) vyplývá, že během dospívání postupně důvěra rodičů ve vlastní schopnosti obecného rodičovství klesá. Tento rozdíl pravděpodobně plyne z toho, že u dětí v raném dospívání je potřeba autonomie teprve v počátcích (Symons et al., 2017; Wisniewski et al., 2022) a kvalita komunikace mezi rodičem a dítětem je vysoká (Glatz a

Buchanan, 2015), díky čemuž rodiče méně pochybují o své schopnosti efektivně ovlivňovat jejich online život.

S tímto ohledem v kombinaci s širokým věkovým rozpětím dětí zkoumaných rodičů a se záběrem studií spíše na překážky a podpory rodičů v rodičovské mediaci než v kontextu důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství, předkládám výzkumnou otázku:

HVO: Jak rodiče raných dospívajících vnímají důvěru ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství?

Ovlivňujícími faktory důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství mohou být digitální dovednosti rodiče, sociální srovnávání s jinými rodiči, role partnera či samotné chování dítěte (viz Teoretická část). Poměr překážek a podpor zmiňovaných ve studiích je patrně nevyrovnaný, proto si tato práce vedle překážek klade za cíl odhalit i dimenze digitálního rodičovství, ve kterých se rodiče cítí sebevědomě a kompetentně, společně s faktory, které tento pocit ovlivňují. V práci považuji překážky jako obtíže, omezení, obavy nebo náročné situace, s nimiž se rodiče mohou setkat v digitálním rodičovství. Podporami považuji příležitosti, vzdělávací nebo podpůrné faktory, silné stránky nebo situace, které rodičům pomáhají nebo je podporují v procesech digitálního rodičovství. Proto podpůrné vedlejší výzkumné otázky zní:

VVO1: Jaké překážky oslabují důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství?

VVO2: Jaké podpory povzbuzují důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství?

3 Metodologická část

Metodologická část vymezuje základní části výzkumného designu. Nejdříve vymezuje metodu výzkumu a specifikuje techniku sběru dat, jimiž byly polostrukturované rozhovory. Kapitola pokračuje popisem výzkumného souboru, samotného procesu sběru dat a reflektuje etiku výzkumu. Nakonec se soustředí na metodu analýzy dat, kterou byla zvolena reflexivní tematická analýza.

3.1 Metoda výzkumu a technika sběru dat

S ohledem na charakter výzkumného cíle jsem zvolila kvalitativní výzkum, který nabízí řadu výhod. Umožňuje získat hlubší porozumění o zkoumaném fenoménu optikou samotných zkoumaných participantů. Jeho výhodou je flexibilita a intenzivnější kontakt s problematikou, který umožnuje výzkumnictvu reflektovat v průběhu celého výzkumu a odhalit kontext a nuance, které by v kvantitativním zkoumání byly upozaděny (Hendl, 2005; Reichel, 2009).

Data jsem sbírala pomocí polostrukturovaných rozhovorů, někdy označovaných jako rozhory s návodem. Tato technika kombinuje výhody a nevýhody strukturovaného a nestrukturovaného rozhovoru, kdy jistá volnost zkombinovaná s oporou ve strukturování rozhovoru přispívá k udržení přirozené a plynulé konverzace (Reichel, 2009). Podle Mišoviče (2019) je tato technika v kvalitativním výzkumu oblíbená pro svou flexibilitu a schopnost odhalit podstatné aspekty lidského chování, jako je i digitální rodičovství. Struktura ve formě osnovy rozhovoru s předem danými otázkami umožňuje výzkumnictvu pokládat otázky v pozměněném pořadí a reagovat na průběh rozhovoru dodatečnými otázkami tak, aby směřoval k výzkumnému cíli a zároveň neopominul vynořující se témata (Hendl, 2005; Mišovič, 2019; Reichel, 2009).

V celém procesu je důležitá reflexivita výzkumnictva nejen kvůli pružnému reagování na odpovědi komunikačního partnerstva (dále KP) a jejich povzbuzování v konverzaci, kdy se výzkumnictvo přizpůsobuje jazyku KP, ale i v omezení sdělování vlastních zkušeností (Mišovič, 2019; Morgan Brett & Wheeler, 2022). Polostrukturovaný rozhovor navíc usnadňuje utřídění informací a jejich vzájemné porovnávání, kdy udržuje zaměření rozhovoru v kontextu výzkumných otázek, ale zároveň umožňuje KP sdílet vlastní zkušenosti a perspektivy (Hendl, 2005; Reichel, 2009). Digitální rodičovství je pro rodiče osobní a citlivé téma, proto je třeba, aby rozhovor reflektoval jejich zkušenosti a náhled na vlastní kompetence v digitální výchově.

3.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří rodiče, kteří splňují několik kritérií. Rodiče museli mít děti ve věku 11–14 let, jež mají přístup k internetu. Dále jsem usilovala o to, aby rodiče využívali různé mediační strategie, předem jsem tedy stručně zjistila, jestli k digitální výchově přistupují spíš s restrikcemi, kontrolou, nebo se o internetu s dětmi baví, přičemž jsem chtěla dát prostor i rodičům, kteří se digitálním rodičovstvím zase až tak nezaobírají.

Přestože je u kvalitativního výzkumu generalizace pro celou populaci problematická či úplně nemožná, usilovala jsem alespoň v rámci možností vybírat respondenty z různých sociodemografických podmínek, aby byl vzorek co nejméně homogenní. Rodiče tedy pochází z různých části republiky, liší se v dosaženém vzdělání, nejmladší rodič má 36 let, nejstarší 58 let. I když jsou matky častěji primárním pečovatelem o dítě a spíše se zapojují do digitálního rodičovství (Anderson, 2016; Livingstone et al., 2018), začlenila jsem do výzkumu i otce.

Komunikační partnerstvo jsem získávala dvojím způsobem. Nejdříve jsem oslovila rodiče ve svém okolí, kteří mají děti v daném věku a známé, kteří takové rodiče znají. Tento účelový výběr, jež je typem nenáhodného výběru, je charakteristický spíše pragmatickými a nízkými nároky na získání vzorku, a na rozdíl od ostatních způsobů vzorkování se neřídí pravidly statistické významnosti (Deacon et al., 2021). Dále jsem využila metodu sněhové koule a požádala stávající KP, jestli by mohli doporučit další rodiče, kteří by byli ochotni se do výzkumu zapojit. Tato strategie přispěla k rozšíření vzorku. Z etických i pragmatických důvodů jsem do vzorku nezahrnula rodinné příslušníky ani rodinné příslušníky KP.

Celkem tvoří výzkumný soubor 12 rodičů, 9 matek a 3 otcové, majících celkem 14 dětí ve věku 11–14 let, z toho 5 dcer a 9 synů. Většina KP má kromě dětí ve věku 11–14 let ještě děti další, mladší 11 let nebo starší 14 let. Přestože tyto údaje zůstaly anonymizovány a v tabulce je neuvádím, jsou tyto informace součástí mých poznámek a zohledňuji je v analytické části tam, kde pro analýzu byly relevantní. Pro přehlednost uvádím Tabulku 1 zahrnující výše uvedená kritéria. Pro zachování anonymity jsem rodičům přiřadila fiktivní jména.

Tab. 1: Pseudonymy KP a základní informace o nich

Přezdívka	Věk	Bydliště	Vzdělání	Gender dítěte	Věk dítěte
Andrea	39	<1000	SŠ	chlapec	12
Libuše	41	cca 400 tis.	VŠ	chlapec	11
Miriam	36	<1000	VŠ	dívka	12

Přezdívka	Věk	Bydliště	Vzdělání	Gender dítěte	Věk dítěte
Alžběta	54	cca 400 tis.	SŠ	chlapec	13
Marcela	50	<1000	VŠ	dívka	12
Pavla	49	cca 400 tis.	SŠ	chlapec	12
Kristýna	44	20 tis.	SŠ	chlapec	13
Tomáš	38	1,2 mil.	VŠ	dívka, chlapec	11, 13
Romana	50	10 tis.	SŠ	chlapec	13
Nikola	58	cca 400 tis.	VŠ	dívka	14
Zbyněk	48	cca 400 tis.	VŠ	chlapec, dívka	12, 14
Ctirad	43	15 tis.	VŠ	chlapec	14

3.3 Sběr dat

Rozhovory s KP jsem realizovala v různých prostředích v závislosti na jejich preferenci mezi listopadem 2025 a únorem 2026. Některé rozhovory se tak uskutečnily v kavárnách, v domovech nebo v místě pracoviště KP tak, aby bylo zajištěno dostatečné soukromí a nerušená atmosféra. Rozhovory trvaly v rozmezí od 35 minut po 70 minut v závislosti na výřečnosti KP, průměrně však rozhovory trvaly hodinu. Rozhovory jsem nahrávala po svolení na telefon a následně po přepisu do textové podoby smazala. Před začátkem rozhovoru jsem KP ujistila, že neexistují špatné nebo správné odpovědi a nabádala je k otevřenosti. Po úvodní nezávazné konverzaci (tzv. small talku) za účelem odbourání nervozity a vytvoření přátelské atmosféry, jsem se řídila osnovou interview guidu přiloženým v příloze. Po skončení rozhoru následoval krátký debriefing, kdy měli KP možnost reflektovat průběh schůzky a mohli poskytnout zpětnou vazbu. Nakonec jsem se jich doptala na základní sociodemografické údaje, které nevyplynuly z předchozí komunikace.

První dva rozhovory jsem provedla s matkami z mého okolí a považovala je za pilotní. Ovšem po jejich reflexi jsem se rozhodla otázky obsažené v interview guidu za pomoci konzultantky pozměnit, jelikož původní osnova nebyla dostatečně funkční. I přesto, že jsem nadále pokračovala se změněnou osnovou rozhovoru, dostupnou v Příloze A na konci této práce, rozhodla jsem se pilotní rozhovory do analýzy začlenit z důvodu, že i když kvalitou pokulhávaly, od matek jsem se dozvěděla zajímavé informace.

Po několikátém rozhovoru se řada témat začala opakovat, kdy jsem tuto teoretickou nasycenost vnímala za dosáhnutou a výsledná analýza tedy reflektuje 12 uskutečněných rozhovorů.

3.4 Etika výzkumu

Klíčovou součástí etiky výzkumu je zajištění soukromí a anonymity KP. Ty jsem předem seznámila s tím, jak bude výzkum probíhat a seznámila je s Informovaným souhlasem přiloženým v Příloze B. Písemný souhlas poskytli poté, co jsem je obeznámila s povahou a cíli výzkumu a jejich právech od výzkumu kdykoliv odstoupit, a to i po skončení rozhovoru. Zároveň jsem je obeznámila o využití shromážděných dat pouze pro účely této diplomové práce a jejich nároku vědět, jak s jejich anonymizovanými výpověďmi bylo nakládáno.

Před začátkem každého rozhovoru jsem od KP získala souhlas s pořízením zvukové nahrávky, kterou jsem po přepisu do textové podoby smazala. Přepisy rozhovorů v prostředí Microsoft 365 jsem následně anonymizovala přiřazením fiktivních přezdívek. Vzhledem k citlivosti získávaných dat jsem KP ujistila, že souvislé přepisy rozhovorů nebudou zveřejněny a vysvětlila, jak bude s jejich výpověďmi v analýze zacházeno, z tohoto důvodu nejsou součástí práce. Již během přepisu jsem dbala na dodržení anonymity a vynechala tak jména dětí, jiných zmíněných osob nebo přibližující informace o místě bydliště KP.

3.5 Analýza dat

Pro analýzu polostrukturovaných rozhovorů jsem zvolila reflexivní tematickou analýzu, jak ji definují Braun a Clarke (2006, 2019, 2021). Jedná se o systematickou metodu, která umožňuje identifikovat, analyzovat a odhalovat významy neboli témata napříč daty, přičemž umožňuje hlubší porozumění zkoumaným jevům. V kontextu této práce slouží tematická analýza k podrobnějšímu vhledu do pocitu kompetentnosti rodičů v digitálním rodičovství společně se snahou odhalení faktorů, které tento pocit kompetence ovlivňují.

Tematická analýza je metodologicky vysoce flexibilní, což umožňuje její využití jak pro různé typy dat, tak i v rámci různých teoretických rámců. Navíc je vhodná i pro začínající výzkumnictvo. Proces kódování není procesem hledání pro koncipovaná témata, ale vyžaduje od výzkumnictva ponoření do dat, čtení, neustálou reflexi a zpětné přemýšlení nad významy (Braun a Clarke, 2021).

Braun a Clarke (2006) popisují šest analytických kroků. V prvním kroku jsem se se všemi polostrukturovanými rozhovory, které jsem sama vedla, seznámila podrobněji a již při přepisu a opakovaném čtení poznámkovala prvotními kódy. V druhé fázi jsem přistoupila ke generování úvodních kódů, kdy jsem hledala významové jednotky

opakující se napříč rozhovory. V této fázi jsem pracovala s barevným označováním textu a využívala jsem postranního poznámkování k rozvíjení interpretace.

V další fázi jsem nalezené kódy redukovala do celků dle témat a hledala významovou strukturu, pomáhala jsem si přitom myšlenkovou mapou. V tomto bodě jsem se neustále vracela jak ke kódům, tak k původním datům, abych mohla vytvořit témata relevantní k výzkumným otázkám a zároveň jsem vznikající zjištění konfrontovala s existující literaturou. Některá témata byla od sebe lehce oddělitelná, jiná se významově prolínala, jako tomu bylo v případě *důvěry, otevřené komunikace* a *zájmu o dítě*. Ve čtvrté fázi jsem jednotlivé kódy seskupovala do tematických celků, kdy jsem si v tomto bodě vytvořila několik wordových souborů, do kterých jsem kopírovala citace dle tematických celků a v rámci jednotlivých souborů jsem shlukovala významově podobné citace, dopomáhala jsem si opět myšlenkovou mapou. Tyto kódy jsem tvořila jak na základě teoretických východisek, tak na základě samotných jevů vynořujících se v datech. V této fázi jsem se však snažila i to, abych neinterpretovala zjištění „na sílu" dle literatury, proto například z původní myšlenky vytvořit téma *vysvětlování* jakožto podpůrného aspektu digitálního rodičovství vznikly „pouze" témata *otevřené komunikace* a *zájmu o dítě*. Pod otevřenou komunikaci jsem tedy například sloučila kódy jako *dítě v mé přítomnosti online, dítě otevřené, vysvětlování obsahu, vysvětlování mediace.*

Poté jsem přistoupila k páté fázi tvorby počátečních kódů zastřešujících významová témata, která odrážela jednotlivé faktory ovlivňující důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství společně s jejich kontextovým podtextem, příklady uvádím v Tabulce 2. Poslední šestá fáze je výsledek analýzy, která představuje syntézu zjištění, pojmenování jednotlivých témat a jejich vzájemné propojení. Během celého analytického procesu jsem k reflexivní tematické analýze přistupovala dle doporučení Braun a Clarke (2019) s vědomím, že jako výzkumnice aktivně tento proces konstruuji na základě neustálé reflexe objevujících se témat, která leží na pomezí teoretických předpokladů, samotných dat a mé subjektivní interpretace z pohledu výzkumnice.

Tab. 2: Ukázka tvorby kódů

Citace	KP	Kód/kódy
Ale tím, že oni si z toho dělají spolu s manželem srandu, baví se o tom, tak furt je to, že on pak sám přijde, všechno mně, všechno nám povykládá, co se dělo ve škole, kdo co udělal, že tamtomu zablokovali účet, ten tam napsal takový a makový věci.	Kristýna (syn, 13 let)	Dobrý vztah, otevřená komunikace, dítě se svěřuje, partner podporující
Jim to zakázali, to dítě se vztekalo prostě třeba hodinu, kdežto já, když jsem tomu svému řekl, prostě dobře, tak buď na tom ještě chvilku, nebo dohraj, tak pak byl v klidu.	Ctirad (syn, 14 let)	Ostatní rodiče přísní, dítě bezproblémové, otevřená komunikace
Ale věřím, že kdyby byl nějaký průšvih, že mě ti starší sourozenci upozorní.	Marcela (dcera, 12 let)	Opora starší děti

3.6 Uzávorkování zkušeností výzkumnictva

Braun a Clarke (2019) doporučují u reflexivní tematické analýzy i samotnou reflexi výzkumnictva stran jejich možného subjektivního zásahu do výzkumu či jejich předpokladech. V rámci tohoto výzkumu jsem se snažila být při rozhovorech s KP ve svých reakcích na ně neutrální a nesdělovat jim osobní postoj. Avšak pokud jsem u rodičů pocítila zdráhavost nebo pocit selhání v roli digitálního rodiče, snažila jsem se záměrně nabídnout ujištění, že takový pocit je běžný. Dále jsem přizpůsobovala otázky v průběhu rozhovoru a v kontextu odpovídání KP směřovala rozhovor k výzkumnému cíli s ohledem na vynořující se témata.

4 Analytická část

Tato kapitola analyticky popisuje výzkumná zjištění z polostrukturovaných rozhovorů. Zaměřuje se na konkrétní faktory, které podporují nebo brání rodičům v pocitu kompetentnosti v digitálním rodičovství. Konkrétně tedy odhaluje sociální srovnávání (4.1), roli partnera (4.2), dobrý vztah mezi rodičem a dítětem (4.3) a digitální dovednosti rodiče (4.4). Dále popisuje, proč je pro důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství důležité, že je dítě bezproblémové (4.5) a jakou roli hrají předchozí zkušenosti (4.6). Kapitolu uzavírá kontextový nadhled procesů (4.7), které sice nesouvisí s výzkumnou otázkou, nicméně odhalují souvislosti, kterými rodiče na digitální rodičovství nahlíží.

4.1 Sociální srovnávání

Důležitou rolí v podpoře důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství bylo pro většinu KP srovnávání s přístupy ostatních rodičů. Pozitivní i negativní srovnání se v rozhovorech objevilo v několika rovinách i v souvislosti s tím, jak samotní KP přistupovali k vlastnímu digitálnímu rodičovství. Někdy KP odkazovali přímo na chování ostatních rodičů, jindy spíš na chování jiných dětí, což v analýze chápu jako důsledek výchovy rodičů.

4.1.1 Srovnávání s ostatními rodiči

Pro některé rodiče bylo podstatné ujištění, že jiní rodiče mají stejný přístup k digitálnímu rodičovství jako oni. Nejčastěji se jednalo o jejich kamarády, se kterými si o digitální výchově dětí povídají a se kterými probírají množství času stráveného dětmi online. Miriam například dceři pořídila telefon jako poslední ze třídy, konstatuje však, že měla oporu ve spřátelené rodině se stejně starou dcerou, která se v té době zachovala stejně.

Pozitivní srovnání se odráží v inspiraci špatným příkladem rodičů v okolí. Některé rodiče tak v jejich digitální výchově uklidňuje srovnání s jinými rodiči, kteří k výchově dle jejich názoru přistupují moc benevolentně. Jednalo se o rodiče, kteří sami uplatňují nějakou formu kontroly nebo mají ve výchově nastavená pravidla, a tyto strategie kombinují s debatováním s dětmi o médiích. KP často reflektovali nepochopení toho, že jiní rodiče dávají dětem neomezený přístup k technologiím, někdy jako řešení vlastního nedostatku času se jim věnovat nebo jako nedůslednost ve výchově.

> *A pak vidím známý, kde řeknou holčičce ne, teďka prostě telefon ne, a ona buďto si ho tajně někde vezme a už tam něco datluje do telefonu,*

nebo ukecá maminku, která jí ho dá. A to děcko to samozřejmě vycítí, že jo, že jako tam ta skulinka je.

(Miriam, dcera 12 let)

Benevolentnost jiných rodičů KP kritizují i v případech, kdy dětem dovolí konzumovat věkově nepřiměřené obsahy jako například hry nebo seriály s násilím. Romaně přišlo nepochopitelné, když rodiče dětem v tomto věku pořizují drahá zařízení, jako je výkonný herní počítač, čímž podle ní jen přispívají k tomu, že dítě bude chtít trávit čas hraním her o to víc. Někteří rodiče také negativně hodnotili přístup jiných rodičů, když dětem zpřístupňovali technologie formou odměny a mnozí KP hodnotili jako příliš benevolentní i to, když ostatní rodiče dětem pořizují telefony nebo tablety již v útlém věku.

Nikdy se mi nelíbilo, že pro spoustu lidí je ten telefon řešením problému, kdy dají pětiletému dítěti mobil, aby bylo jako v klidu.

(Zbyněk, syn 13 let, dcera 14 let)

Obdobně Miriam popsala jako zarážející odůvodnění druhých rodičů, kteří omlouvají brzké pořízení technologií zdánlivou neškodností konzumovaného obsahu a upozorňuje na jejich krátkozrakost ve výchově. Tento přístup kritizuje i ve světle stanovených výchovných cílů, kterým dle ní ale tito rodiče nemohou dostát právě kvůli benevolentnosti.

Ta představa, že já teďka dítěti dám ten tablet s tou pohádkou, však o nic nejde, ale musím přece vidět to, že se to bude někam vyvíjet, že to dítě za chvilku už nebude mít jenom ten tablet s tou pohádkou, ale půjde někam dál a dál. A tu startovací čáru, od kdy jde dál vlastně naprosto šíleně posouvám. Že to ti rodiče nevidí.

(Miriam, dcera 12 let)

Jiné rodiče naopak v jejich digitálním rodičovství ujišťuje srovnání s ostatními rodiči, na které nahlíží jako na příliš přísné a restriktivní. V tomto případě se většinově jednalo o rodiče, kteří ve výchově zastávali debatu, vysvětlování a domluvu s dítětem jako primární přístup k digitálnímu rodičovství. Ačkoliv Libuše a Tomáš sami ve výchově aplikují restriktivní praktiky a mají rodičovský dohled, reflektují snahu druhých rodičů o odklonění dětí od technologií, do co nejzazšího věku jako přehnanou z důvodu toho, že tak zamezují v přirozeném vývoji dítěte s technologiemi a to, že by se z dětí stali „*outsideři*“ a byly by vyřazeny z kolektivu. Podle některých KP je mnohost nebo přísnost pravidel či přílišná kontrola neúčinná, ba dokonce kontraproduktivní, v některých případech tento názor sloužil jako argument k tomu, že oni sami žádné restrikce nebo kontrolu nemají. Důvodem byla „*nesvobodnost*“ nebo to, že sami rodiče uznali, že by nebyli schopní pravidla udržet, protože třeba buď na to nemají energii a

čas, nebo nastávají rozporuplné či výjimečné situace (například nemoc), kdy se rodič „veze“ s dítětem. Hojně zmiňovaným argumentem byla následná reakce dětí, které v takových případech spíše tíhnou k obcházení pravidel a zákazů, nebo naopak začnou vyhledávat čas na zařízeních o to víc. Kristýnu tak v její digitální výchově založené na otevřené komunikaci se synem upevňuje negativní zkušenost nastolených omezeních ve výchově její sestry.

> *Sestra to udělala tak, že když synovec udělal nějakej průšvih ve škole, tak mu zablokovala účet. A on si založil další dva, ale už bez jejího vědomí, že. Takže proto nechci být tak radikální, kdežto my takhle pořád máme kontrolu.*
>
> *(Kristýna, syn 13 let)*

Ctirad dále komentuje, že nevnímá přílišné restrikce jako produktivní i z hlediska agresivního chování dětí v reakci na omezení rodiči, které dle něj může vést i k nedůvěře vůči rodiči.

> *Že právě tady to striktní useknutí jenom protože je zrovna ten čas, tak to pak vedlo zbytečně k nějakým agresivním projevům těch dětí a zároveň podle mě k nedůvěře a nějakému pocitu toho dítěte nepochopení.*
>
> *(Ctirad, syn 14 let)*

Někteří KP si taktéž uvědomují, že si v porovnání se svým okolím s dětmi o jejich online aktivitách povídají více a nechápou, pokud se jiní rodiče o děti takto nezajímají. Právě argument nefunkčnosti přísných pravidel v opozici k debatování s dítětem o online světe a vysvětlování jak jeho fungování, tak i vysvětlování samotných pravidel, je KP vnímán jako zásadní v opodstatnění si toho, že jejich přístup je lepší.

> *A zároveň mi přišlo, že ti, co to dělali hodně direktivně, třeba přes ten Family Link, že to k ničemu vést nemůže, že když ta hranice není vnitřní, a to dítě si to neuvědomuje samo, tak je to stejně k ničemu. Že jim dají ty vnější pravidla, aniž by to s těma dětma řešili, tak jak si to to dítě má vzít za svý, když mu to ten rodič nevysvětlí.*
>
> *(Zbyněk, syn 13 let, dcera 14 let)*

Restriktivním chováním jiných rodičů se někdy na druhou stranu KP řídili při vysvětlování a obhajování vlastního nerestriktivního postupu před svými dětmi. Kristýna synovi na příkladu omezení telefonů jeho kamarádů opodstatnila důvod jejich omezení.

> *A tak mi mu pak aji vysvětlujeme, aby se nechvástal před kamarády, že má ty data neomezený, že to evidentně ti kamarádi mají omezený kvůli tomu, že to rodičům přijde vhodný, že třeba mají špatný známky nebo nějak neposlouchají.*
>
> *(Kristýna, syn 13 let)*

Někteří KP se inspirovali v přístupu ostatních rodičů, kdy si z jejich výchovných strategií odnesli pro vlastní praxi to, co se jim zdálo jako vhodné, nebo se od nich dozvěděli o technických restrikcích ve formě rodičovských aplikací, jako je například Family Link[3].

4.1.2 Srovnávání s ostatními dětmi

Co se týče srovnávání s chováním ostatních dětí, v kontextu digitálního rodičovství funguje toto srovnání jako podpora rodičů. Mnozí KP čerpají jistotu z kontrastu mezi chováním vlastních dětí a jejich vrstevníků. Jako nezvládnutou digitální výchovu u druhých vnímají zejména, pokud jsou děti příliš fixované na technologie, neumí se zabavit jinou aktivitou nebo nechtějí trávit čas venku s kamarády a místo toho chtějí hrát počítačové hry. Absenci takového chování u vlastních dětí pak interpretují jako důkaz funkčnosti vlastní digitální výchovy. U Libuše se tato paralela promítá obzvláště v tom, když jejím dětem přijde zvláštní, že si s nimi kamarádi u nich na návštěvě chtějí hrát na telefonu, místo aby se společně zabavili jiným způsobem.

> *A když u nás někdo spí třeba, tak jim to pak připadá samotným takový divný, že někdo večer jako hraje na mobilu… jo a vždycky si s nimi chce syn zahrát fotbal nebo něco. A ten kámoš přijde a sedí v rohu a takhle jako jede ((znázorňuje, jak kouká do telefonu a něco hraje)). Tak si říkám, že to, že tohle moje děcka nedělají, je snad dobře tak, že si to tím srovnáním třeba jako potvrdím.*
>
> *(Libuše, syn 11 let)*

Podobně se dá chápat i situace Romany, která u syna nevidí příležitosti trávení času venku s kamarády a odůvodňuje to tím, že jsou ostatní děti buďto zaneprázdněné jinými aktivitami, nebo převážně upřednostňují trávení času online.

---

[3] Aplikace Google Family Link (určená primárně pro Android a Windows) umožňuje rodičům sledovat online aktivitu dětí a spravovat jejich zařízení. Jejími hlavními funkcemi jsou sledování navštěvovaného obsahu a používaných aplikací, nastavení časových limitů, povolování či blokování konkrétních aplikací a obsahu či správa nebo úplné smazání dětských uživatelských účtů (Google Centrum bezpečí, n.d.).

> *Prostě ven nejdou, takže třeba teďka napadl sníh a on tam neměl nikoho, kdo by s ním šel chvilku bobovat a vlastně nikoho nesehnal.*
>
> *(Romana, syn 13 let)*

Chování ostatních dětí však v některých případech rodičům znesnadňovalo digitální rodičovství. Ačkoliv jejich děti konzumovaly obsahy, které se jim nelíbí, pociťovali tlak a nezbývalo jim nic jiného než obsah neregulovat, jelikož jiné děti tyto obsahy také konzumují. Alžběta například povolila synovi založit si účet na Instagramu na naléhání syna, že všechny děti ve třídě už Instagram mají a zpětně zpochybňovala tuto volbu. Podobně Pavla popsala, jak je náročné synovi vysvětlit její zásah ve formě večerní restrikce hraní her, když jiné děti nemají žádná omezení.

> *Samozřejmě by chtěl hrát dýl, pořád mi tvrdí, že všichni hrajou dýl nebo nemají žádný omezení, že můžou kdykoliv v noci. Tak tohle je pro něho těžké pochopit, hlavně když vidí, že mu kamarád psal ve dvě v noci.*
>
> *(Pavla, syn 12 let)*

4.2 Partner

Pro mnohé KP byl oporou v digitálním rodičovství, a tedy i v jistotě ohledně digitálního rodičovství, jejich partner či partnerka. Tato opora se odráží v jednotném názoru ohledně výchovy dítěte na internetu společně s tím, jak jednotně oba rodiče před dětmi vystupují a aplikují výchovné strategie. Neprojevuje se pouze explicitní domluvou na pravidlech, ale také vědomím, že partner nebude rodiči podkopávat autoritu tím, že souhlasí a respektuje výchovná opatření i v momentech, kdy nebyl přítomen nebo neproběhla předchozí domluva mezi partnery. Jednotnost ve vystupování před dětmi posiluje jistotu rodiče v jeho přístupu k digitální výchově dále i z hlediska vědomí, že se druhý rodič zachová stejně, čímž utvrzuje volbu praktikované výchovy a nabízí ujištění ve formě mentální opory.

> *Jako myslím si, že asi tím, že jsme partnery a myslím si, že fakt jako spolupracujeme a vím, že se o manžela můžu opřít a myslím si i on o mě, tak je to jednodušší. Představa, že bych vedle sebe měla někoho… že bych bojovala s dětma, a ještě bojovala vlastně s partnerem, tak to si neumím představit.*
>
> *(Miriam, dcera 12 let)*

Jednotnost v názoru na výchovu přispívá k pocitu kompetence rodiče i z hlediska již zmíněné aplikace výchovné strategie. Z kontextu rozhovorů bylo patrné, že pro rodiče je nápomocné, pokud se druhý partner podílí rovným dílem například na

vysvětlování online obsahu. Vědomí, že „výchovná lekce“ zaznívá i z úst druhého rodiče může posilovat pocit kompetence jednak právě tím, že se rodič ve výchově necítí osamocený, zadruhé, aktivní zapojení obou partnerů plní pro rodiče i pro dítě legitimizační funkci. Pokud dítě dostává vysvětlení, interpretaci nebo omezení digitálních jevů od obou rodičů, přestává téma vnímat jako subjektivní obsesi jednoho z nich, ale přijímá ho jako sdílenou rodinnou normu. Jednotnost v digitálním rodičovství mezi partnery se také promítá do toho, jakým způsobem na ni děti reagují. Pokud z rodičů cítí soulad, nevybírají si pouze jednoho z nich, ale se svými online zážitky se oběma svěřují rovným dílem nebo jak zmiňuje Zbyněk, si takto děti s rodiči o online světe povídají zároveň, například u společné večeře. Jasná shoda mezi rodiči navíc dětem signalizuje, že nemají prostor pro vyjednávání pravidel či zákazů, a tím pádem se neuchylují k obcházení pravidel tím, že by vyzkoušeli požádat druhého rodiče o svolení.

> *A jsem ráda, že vlastně my jsme takhle v tomhle za jedno. A když řekneme děckám, ne teďka telefon jako mít nebudete, tak ho prostě nemají. A oni to ví, že jsme za jedno a prostě nezkusí to.*
>
> *(Miriam, dcera 12 let)*

Zajímavou partnerskou oporu nejen v digitální výchově zastává Kristýnin manžel. Matka několikrát v rozhovoru popsala, jak manžel se synem často tráví čas a komunikuje s ním. Důležité však v jejich vztahu není jen to, že manžel se synem častěji probírá jeho online zážitky, ale právě to, jakým způsobem to pozitivně ovlivňuje matku. Ta totiž spoléhá na manžela, se kterým se domluví na podobě pravidel nebo tématu potřebnému k vysvětlení, a ten záležitost se synem vyřeší. Kristýniným důvodem je i snaha nenarušit synovu důvěru vůči otci, kterému se syn svěřuje víc, a proto to nechává na manželovi. Sílu pevného vztahu mezi otcem a synem utvrzuje každovečerní povídání si před spaním.

> *On se s ním hodně baví manžel, že vždycky večer, když jde syn spát, tak on mu řekne: taťko, pojď za mnou a oni si třeba čtvrt hodiny a někdy ale třičtvrtě hodiny vykládají mezi sebou, […] když se třeba na něčem dohodneme s manželem, když třeba syn začal používat mobil, tak já manželovi říkám: hele, večer, když si budete vykládat, rozeber to tady s ním.*
>
> *(Kristýna, syn 13 let)*

V pár případech matky uvedly, že technologické aspekty výchovy, jako je rodičovský dohled v aplikaci na telefonu nebo kontrola historie prohlížeče nechaly na mužském protějšku. Z výpovědí však nebylo znát, jestli tomu bylo kvůli tomu, že ony samy nevěděly, jak to technologicky provést, vědomí, že se ale mohou na partnera spolehnout, může posilovat pocit kompetence tím, že některé aspekty výchovy neleží na jejich ramenou. I když Pavlin manžel kvůli práci netráví tolik času doma a většina výchovy

zůstává na ní, přiznává, že kontrolu historie prohlížeče a instalaci antivirových systémů obstarává manžel.

Rozdílné názory na výchovu překvapivě KP ujišťovaly, že jejich přístup je lepší. Je tomu tak, pokud oproti svým protějškům na výchovu pohlíží benevolentněji, ale zároveň se namísto pouhých zákazů a omezení o online aktivity dětí aktivně zajímají. Tomáš a Ctirad tak vnímají, že díky tomuto kontrastu mají lepší vztah s dětmi než jejich partnerky.

Naopak pocit kompetentnosti rodiče v digitálním rodičovství může partner i podkopávat. Jedná se o situace, kdy se rodiče cítili ve výchově sami, například pokud druhý partner nerozumí technologickým aspektům a možnostem nastavení nebo pokud se do výchovy nezapojuje tak, jak by si rodič přál. Nezájem nebo laxní přístup v digitální výchově projevovaný partnerem se promítá do pocitu osamělosti v pozici rodiče i z hlediska účinnosti výchovné strategie. V případě Alžběty se navíc jednalo i o narušení vlastní výchovy partnerem, kdy se její manžel zapojuje nežádoucím způsobem do výchovy.

> *Já si celou dobu myslím, že manžel je takový trošku salám a že on neřeší věci, dokud já mu jako třeba neřeknu, že je potřeba něco řešit. Takže já v něm třeba úplně takovou velkou jako oporu necítím. A mnohdy si říkám, že si musím spoustu věcí jako vyřešit se synem sama. Třeba se i vloží ve chvíli, kdy já nechci, aby se do toho vkládal.*
>
> *(Alžběta, syn 13 let)*

Nejistotu ohledně digitálního rodičovství ovlivňuje i nesoulad v používání digitálních technologií mezi partnery, zejména pokud rodiči vadí množství času tráveného partnerem online a představa, že pro úspěšné vedení digitálního života dětí je potřeba koherentní rodičovský vzor. Absence reflexe u partnera podkopává snahy o regulaci dětí a dále se projevuje i v neochotě partnera změnit své digitální návyky ve prospěch spokojenosti rodiče.

> *Nemám ráda, když si berou telefon na záchod, ale vzhledem k tomu, že to dělá manžel, tak prostě tomu nezabráním, to jako, to mně vadí. […] ale když to vidí u toho manžela, že on tam jde s tím telefonem a je tam dlouho, no tak to mi vadí. To bych chtěla jinak, ale manžel se toho nevzdá. Protože proč by si tam ten mobil nevzal? To on to nezmění, i když jsme se o tom bavili.*
>
> *(Nikola, dcera 14 let)*

4.3 Dobrý vztah mezi rodičem a dítětem

Ačkoli by se mohlo zdát, že důvěra rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství má vliv na dobrý vztah mezi rodičem a dítětem, z rozhovorů je patrné, že tento vztah může být i obrácený. Dobrý vztah s dítětem rodiče označují jako důležitý pro ujištění, že digitální rodičovství zvládají dobře. Na tomto místě tak popisuji aspekty přispívající k tomuto dobrému vztahu. Ten se projevuje důvěrou a otevřenou komunikací, kdy se dítě nezdráhá rodiči svěřovat se svými online zážitky, dále utvrzovaný zájmem rodiče o online aktivity dítěte a vědomím, že dobrý vztah má rodič s dítětem nastavený od malička, a to i v obecné výchově, nejen digitální.

Obzvláště přátelský vztah s dítětem podporuje udržování dobrých vztahů, kdy rodič omezuje povyšování se nad dítě z pozice rodiče a slovy Ctirada se k dítěti *„staví jako parťák, a ne jako nějakej dráb nebo policajt“*. Přátelský vztah také přispívá k větší pohodě ve vztahu a podporuje důvěru dítěte v rodiči.

> *My máme kamarádský vztah a vidím, že to hodně funguje, že si kolikrát spolu lehneme do postele a povídáme si o všem možným. Takže bych řekla, že když má dítě v tom rodiči důvěru a má s ním dobrý vztah, tak potom právě i v kontextu toho internetu dítě za tím rodičem spíš přijde.*
>
> *(Andrea, syn 12 let)*

Důležitou roli v tomto přesvědčení v některých případech hrálo i to, že na dítě jako sdílné nahlíží od útlého věku a víra, že nastavená důvěra a komunikace od malička se promítne i nadále.

> *Já si troufám říct, že my máme opravdu nadstandardní vztahy. Jako nějaké opravdu neskutečné důvěry, [...] mluvíme o tom od malička, [...] tak věřím, že to takhle bude fungovat a kdyby cokoliv, že mi to řekne.*
>
> *(Marcela, dcera 12 let)*

4.3.1 Důvěra

V mnoha případech fungovala důvěra jako opodstatnění, že si rodič vede v digitálním rodičovství dobře a úzce souvisela s dobrým vztahem. Tato důvěra fungovala obousměrně, tedy důvěra rodiče vůči dítěti, i důvěra dítěte vůči rodiči. Rodiče tak v některých případech vnímali důvěru dítěte, když v jejich přítomnosti trávilo čas online a neskrývalo, co na internetu dělá. Někteří rodiče zmiňovali, že se spoléhají na důvěru dítěti, protože pouhé restrikce by byly neúčinné a přiznávali, že pokud dítě vnímá jejich důvěru, vnímají tak jak jejich vztah, tak i důsledky výchovy jako funkční.

> *Ale nelezu mu do telefonu, to vůbec, protože si myslím, že i když mi to neukáže a jen mi to řekne, tak že je to pravda. Nemyslím si, že by měl nějakou potřebu mi něco tajit nebo mi lhát.*
>
> *(Romana, syn 13 let)*

Ačkoliv někteří rodiče svým dětem důvěřovali, i přesto se uchylovali ke kontrole dětí formou následné kontroly, pokud věřili, že z pozice rodiče je někdy nutné zkontrolovat, co dítě dělá anebo měli podezření, že dítě zažívá něco negativního. Úsloví „důvěřuj, ale prověřuj" tak můžeme aplikovat na situaci Andrei, která sice výchovu staví na důvěře a má se synem vybudovaný silný přátelský vztah, nicméně přiznává, že synovi sem tam zkontroluje telefon a popsala moment, kdy si přečetla třídní chat, protože věděla, že ve třídě nemají dobré vztahy a měla podezření, že by syn mohl mít problémy.

Zajímavě absolutní důvěru projevovala Nikola vůči svým dcerám, jelikož se dcery nechtěly svěřovat se svými online zážitky, ale ubezpečovaly ji, že nedělají nic riskantního. Matčina důvěra bez monitorování aktivit, nastavování restrikcí či debaty nad aktivitami zde fungovala jako obranný mechanismus, který obhajovala jednak vysokým věkem dcer ke kontrole, zadruhé důvěrou argumentovala jakožto ujištěním, že dcery vychovala dobře.

Silný moment popsala Miriam, které se dcera svěřila s kyberšikanou. Získala tak důkaz, že si ve výchově počíná dobře a spojila tento zážitek s pocitem radosti.

> *Mě to hrozně potěšilo. Ne samozřejmě ta situace, ale to, že měla tu důvěru a řekla nám to a jako řešili jsme to.*
>
> *(Miriam, dcera 12 let)*

V podobném případě popsal Zbyněk situaci, kdy syn vyhledal jeho pomoc, protože sám nedokázal regulovat čas trávený hraním her. Díky nastavené důvěře tak dochází k vysoké míře sebereflexe na straně syna, ale hlavně k jeho důvěře v kompetenci otce, což posiluje pocit kompetence rodiče.

> *No tak to jsem měl radost, to se párkrát za rok stane, že syn sám od sebe přijde s tím, že by to chtěl nějak řešit. Že má tu důvěru v nás, že mu chceme pomoct a že mu s tím můžeme pomoct.*
>
> *(Zbyněk, syn 13 let, dcera 14 let)*

4.3.2 Otevřená komunikace

Dobrý vztah s dítětem slouží pro některé KP jako opodstatnění benevolentnější výchovy oproti zákazům a omezením, protože důraz na otevřenou komunikaci je pro ně důležitější. Na utužování dobrého vztahu postaveného na vzájemné otevřené komunikaci tak mnozí nahlíží jako na funkčnější metodu oproti restrikcím a kontrolám. Většina KP uvedla, že nechtějí být přísnými rodiči a povídání si s dětmi je pro ně ve

výchově klíčové. Pavla tak zdůvodnila, že digitální rodičovství zvládá díky tomu, že jakoukoliv situaci dokáže se synem vykomunikovat.

> *Že se nebojím, že jim vyloženě nic nezakazuju, že nedělám ze všeho hned vědu, že to v klidu vždycky probereme.*
>
> *(Pavla, syn 12 let)*

Svěřování dítěte rodičům s jeho online zážitky rodiče uklidňuje, že si v digitálním rodičovství vedou dobře. Děti si s rodiči povídaly nejen o tom, jaká videa sledují nebo jaké hry hrají, sdílely s nimi hudební playlisty, zajímavým případem byl zejména zájem Kristýnina syna o to, aby se matka podívala na fotku, kterou sdílel na svém Instagramu. V rozhovorech se tak ukázalo, že rodiče často spoléhají na otevřenost dítěte s vědomím, že se jim s čímkoliv svěří právě díky tomu, že se s dítětem baví o všem narovinu a otevřeně.

> *My tím, že s ním myslím hodně komunikujeme, tak je to furt takový, že si myslím, že v nás má nějakou důvěru, protože za náma sám přijde a ukazuje nám, co on našel, co by dělal. A na základě toho my se s ním bavíme.*
>
> *(Kristýna, syn 13 let)*

4.3.3 Zájem o dítě

Pro některé KP bylo povídání si s dítětem o jeho online aktivitách klíčové v projevení zájmu o dítě. Zájem o to, čemu se děti online věnují, a to například i formou společného hraní her, rodičům pomáhal pochopit záliby dítěte, což dále upevňuje jejich vztah. Takto respektující výchova, tedy zájem o dítě společně s otevřenou komunikací, vede k naslouchání potřeb dítěte a respektu jeho názoru. Avšak o to víc bylo toto poznání důležité pro následnou diskuzi s dítětem nad obsahem a fungovalo jako pojítko k dalšímu vysvětlování obsahu. Tomáš tak popsal, jak mu znalost online aktivit jeho dětí pomohla v argumentaci nastolených zákazů a omezení, když se mu konzumovaný obsah nelíbil, a to jak před dětmi, tak i před ním samotným.

> *Je jednoduchý říct, to hrát nebudeš, nazdar, ale je to hrozně omezující, i pro mě, protože já jsem se taky něco dozvěděl, oni mi ukážou: tati, dívej, děláme teď tohle, vypadá to takto, děláme to proto, líbí se nám na tom to, (...) a vlastně tady ta moje argumentace je pro ně smysluplnější, protože když vím aspoň trošku, co dělají, tak já si na to můžu udělat nějaký názor a už můžu argumentovat: ale mně se nelíbí tohle, protože. A oni už mi nemůžou říct, ale tati, ty vůbec nevíš. A oni mi potom víc věří.*
>
> *(Tomáš, dcera 11 let, syn 13 let)*

Podobně se díky zájmu o to, být v kontaktu se synem způsobem, který vyhovuje synovi (konkrétně přechod v komunikaci z Messengeru na Instagram), učí Ctirad dekódovat specifické komunikační normy dospívajících, a i přes momenty nepochopení tato interakce ukazuje ochotu rodiče proniknout do digitálního světa dítěte, což mu umožňuje lépe chápat jeho fungování a udržovat vzájemnou blízkost.

> *Kolikrát mi pošle něco, co tam vidí a jako zajímavé je, že když mu něco pošlu já, tak to vždycky olajkuje. Třeba jsem mu tam posílal auto. Tak mi na to dal srdíčko, ale pak mi řekl, že se mu nelíbí, takže vlastně nevím, co to znamená, když mi tam dal to srdíčko. Takže ta komunikace je teďka u děcek trošku jinačí.*
>
> *(Ctirad, syn 14 let)*

4.4 Digitální dovednosti a postoje k technologiím

Vyjádření Ctirada dále implikuje i snahu zdokonalit se v digitálních dovednostech. Z kontextu rozhovorů byly pro mnohé KP digitální dovednosti důležitými pro dodávání pocitu kompetentnosti v digitálním rodičovství. Rodiče sice na vlastní digitální schopnosti tolik nereflektovali, nicméně z kontextu rodičovských praktik, které v digitálním rodičovství využívají, jako například technické restrikce, nebo jak sami používají digitální technologie, působila většina rodičů zdatně v používání internetu a dokázala tyto dovednosti aplikovat při mediaci. Miriam tak díky tomu, že sama dokáže odhalit video vytvořené umělou inteligencí, uměla dětem vysvětlit, jak takový obsah rozeznat od reality.

> *Prostě někde narazíš na to AI video, který vyloženě vidíš, že je jako zmanipulovaný, a tak jim začneš na tom příkladu vysvětlovat. Ideálně najdeš jedno originální a jedno AI video, a na tom jim to předvedeš. A pak už sami chodí a ptají se: hele, tohle asi není úplně pravdivý, co?*
>
> *(Miriam, dcera 12 let)*

I když Miriam později v rozhovoru zmiňuje, že má účet jen na Facebooku, ve kterém se orientuje, přiznává ale, že sociálním sítím populárním u generace jejích dětí nerozumí. Při pozdějším doptávání však dodává, že jakmile dcera bude chtít zřídit účet na některé platformě, založí si ho taktéž, aby byla v obraze. Uvědomuje si tak, že nyní sice potřebné digitální dovednosti nemá, je ale odhodlaná je získat.

Výzkumný soubor však tvořily i rodiče, kteří si jistí v digitálních dovednostech nebyli. Jednalo se o matky, které jsou výrazně starší oproti zbytku výzkumného souboru a mají další starší, již dospělé děti. V některých případech se jednalo o specifické nedostatky v digitálních dovednostech, jako neporozumění fungování sociálních sítí jako

Instagram a TikTok anebo fakt, že na těchto platformách matky neměly účet. V případě Marcely se však jednalo i o obecnější znalosti internetu.

> *[...] mě to děsí, protože jako je mi jasné, že to se úplně vymyká mojí kontrole, mým možnostem, které mám, znalostem internetu a toho internetového prostředí. Takže jako vím, že to už jde mimo mě, že to musím nechat na ní.*
>
> *(Marcela, dcera 12 let)*

Nepřímo z kontextu rozhovorů vyplynulo, že roli hraje i náhled rodičů na technologie. Sice přímo nesouvisí s pocitem rodičovské kompetentnosti, pozitivní náhled na technologie však souvisel s tím, jak rodiče hodnotí online aktivity dětí. Mnozí rodiče vnímali technologie jako užitečné, například AI nástroje pro studium, strategické hry pro rozvoj kritického myšlení, poslech hudby a v takových případech chtěli své děti podporovat. Andrea například uvedla, že jí samotné možnosti technických restrikcí ve formě rodičovského dohledu v aplikaci přijdou ve výchově nápomocné, Alžběta se dokonce na technické filtrování obsahu spoléhá natolik, že nekontroluje, jestli skutečně funguje.

Ke snížení důvěry ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství u některých rodičů docházelo v momentě střetu vlastní představy, co by děti na internetu měly dělat a jejich reálnými online aktivitami. Jednalo se o situace, kdy rodičům vadilo, jaká videa děti sledují nebo jakým způsobem konzumují informace. Ačkoliv si rodiče byli jistí v tom, co dětem chtějí předat a jaké mají výchovné hodnoty, někteří vyjadřovali nejistotu, jak mediaci provést, jelikož design nebo lákavost online obsahů konzumovaných dětmi byli silnější než jejich snahy a zároveň nechtěli dětem zamezit přístup k užitečným funkcím technologií.

> *Já vím, že mám jistej cíl, ale nejistě se cítím v tom, jak to provést, v té metodě.*
>
> *Zbyněk (syn 13 let, dcera 14 let)*

4.5 Dítě bez/problémové

Pocit kompetentnosti a ujištění, že přistupují správně k digitálnímu rodičovství rodičům dává najevo to, že u svých dětí nevnímají problémové chování. Na dítě jako bezproblémové nahlíží v případech, kdy si dítě *„nepořizuje nic za jejich zády“* nebo když se dokáže zabavit i jiným způsobem než trávením času online a slovy Libuše: *„umí ze vteřiny na vteřinu zapomenout, že ten telefon existuje“*. KP často zmiňují, že děti mají zájmové kroužky, jako jsou různé sporty, skauting, hudební nebo rukodělné aktivity, na což v kombinaci s trávením času „venku“ s kamarády nahlíží jako na opodstatnění, proč

jim chování dítěte přijde bezproblémové, obzvláště pokud dítě preferuje tyto jiné aktivity oproti trávení času online.

> *Ale vím, že vždycky, když měl něco jiného, jako nějakou nabídku, že půjde s klukama ven nebo něco, tak neměl problém s tím seknout a jít, nebo si rychle něco dohrát a jít ven za klukama. Že vždycky zatím preferoval ty jiný aktivity.*
>
> *(Ctirad, syn 14 let)*

Dále tím také argumentují, že poté nemají problém, pokud i tak ve volných chvílích dítě chce trávit čas online, jelikož už dělalo jinou aktivitu nebo bylo dlouho ve škole a vnímají, že hraní her, sledování videí nebo scrollování na sociálních sítích může být pro dítě forma relaxace. Dalším důvodem pro „přimhouření očí" i následný pocit kompetentnosti ve výchově je také to, že si dítě zvládá plnit povinnosti do školy, nemá špatné známky a zvládá bez problémů pomáhat i v domácnosti.

Důležité pro rodiče bylo také to, že nevnímají online aktivity dětí za rizikové, ať už díky tomu, že samotné děti nevykazovaly v očích rodičů problematické chování jako je nadměrné trávení času online, například hraním her nebo hraní her s násilným obsahem (například střílečky), sdílení osobních fotek nebo problematických obsahů na sociálních sítích, nebo třeba i to, že se dítě nebaví s nikým cizím online nebo se na internetu nechová nenávistně. Pro některé rodiče bylo úlevné, že jejich děti zatím neprojevují zájem o sociální sítě jako Instagram nebo TikTok, v případě Romany jí pocit klidu dává to, že syn na chatovacích platformách nekomunikuje s nikým způsobem, který by se jí nelíbil.

> *Ale zatím o to nemá zájem, že i na tom WhatsAppu fakt používá jenom tady konverzace, někde nějak nevyhledává, že by si s někým vypisoval a někoho si přidával, to vůbec. Díky tomu jsem i v klidu.*
>
> *(Romana, syn 13 let)*

Pocit kompetence rodiče nabývají, když vidí, že se dítě chová bezproblémově díky jejich výchově.

> *Řekli jsme mu, že nikoho nesmí fotit a nikoho nesmí nikam dávat, kamkoliv, nejen na ty sociální sítě, (...) že dokonce i přišel a říkal, že ho kamarád chtěl fotit, ale že mu řekl, že nechce, aby jeho fotku někam dával.*
>
> *(Kristýna, syn 13 let)*

Nekonfliktnosti se zračí v tom, když mnozí KP popisovali své děti jako ještě „dětské", že ještě nejsou v pubertě a reflektují, že se tato nekonfliktnost může brzy s příchodem puberty změnit, děti však nyní ještě nejsou „oprsklé". Bezproblémové chování

dítěte se tak také promítá v jeho reakci na mediaci rodičem. Tím, že mezi rodičem a dítětem nevzniká konflikt, děti dle slov Miriam *„nevymýšlí žádný ptákoviny“*, nabývají rodiče dojmu, že si v digitálním rodičovství vedou dobře. V rozhovorech se navíc jako další podporující aspekt objevilo uznání ze strany dítěte, když dalo rodiči za pravdu, že mu něco vysvětloval nebo mu chtěl nějakou aktivitu omezit nebo samo dokázalo uznat, že „přestřelilo“ s nadměrným trávením času online. Někteří rodiče zmiňovali touhu dítě naučit, aby si samo dokázalo nastavit hranice jak ohledně množství času tráveného online, tak i s ohledem na konzumovaný obsah, proto interpretuji uznání dítětem jako aspekt důsledku výchovy, který může posilovat pocit kompetentnosti rodičů. Marcela tak popsala, jak dokonce dcera dokáže sama uznat nadměrný čas u počítače a nevyhledává konflikt.

> *A občas sama jsem překvapená, že to bere velice rozumně. Že se semnou nehádá o každou minutu, nebo že když jí řeknu, jsi tam dlouho, tak není naštvaná, jako že to prostě bere a respektuje a řekmarcne: jo, máš pravdu, jsem tam dlouho, jdu to vypnout a dělat něco jiného. Jako nestalo se mi, že by kvůli tomu doma byla nějaká vzpoura.*
>
> *(Marcela, dcera 12 let)*

Ačkoliv na aktivity nebo chování dítěte někteří KP ve výjimečných případech nahlíželi jako na problematické, nedocházelo u těchto rodičů k narušení pocitu kompetentnosti v digitálním rodičovství, jelikož se mohli opřít o strategii, jak toto problematické chování s dítětem řešit. Pavla tak například zmínila, že i když u syna pozorovala riskantní chování ve formě kontaktu s cizími lidmi, dokázala si s ním o tom popovídat a ujistit se, že se syn chová bezpečně.

Naopak problémové chování dítěte v ojedinělém případě Alžběty snižovalo její jistotu v digitálním rodičovství natolik, až matka popisovala zoufalost. Důvodem je, že na syna nefungují žádné praktiky, nejvíc to matka zkouší přes zákazy, hlavně v podobě technických restrikcí, ale někdy se s manželem uchylují i k zabavování zařízení. Důvodem těchto zákazů je, že si syn neplní jiné povinnosti, a hlavně zanedbává povinnosti do školy. Matka argumentuje tím, že on sám si „neumí říct“ a nejradši by byl pořád online. Zoufalost vyvstává nejen z neustálého zakazování, ale i z toho, že se snaží synovi vysvětlit zákazy i nevhodnost obsahu, který konzumuje, a že syn ani na tyto pobídky nereaguje.

> *Spíš se cítím zoufale, protože vím, že i když se mu to snažím vysvětlit a říct mu, co je na tom špatně, tak stejně to nemá vlastně žádný účinek, žádný efekt. Jako, že jsem zoufalá, že stejně s tím nejsem schopná nic udělat. Nikam ho posunout, v ničem ani ve škole, ani v tom třeba, co sleduje.*
>
> *(Alžběta, syn 13 let)*

4.6 Předchozí zkušenosti

Někteří KP se mohli opřít o vlastní předchozí zkušenosti s výchovou starších dětí. Nejen tak mohli k výchově přistoupit obdobně podle toho, jestli jim to se starším dítětem fungovalo, mohli se ale také poučit ze svých předchozích chyb a přistoupit k digitálnímu rodičovství nyní jinak. Marcela tak komentovala, jak svůj přístup změnila oproti výchově staršího syna, jelikož se v minulosti setkávala s porušováním nastolených pravidel. Nynější benevolentní výchovu tak vidí jako lepší volbu.

Podporou však byly rodičům starší děti i v kontextu udržování přehledu nad online světem a při tvorbě představy o něm. Romana čerpá z informací a zkušeností starších již dospělých dětí, se kterými se také občas baví o tom, co nejmladší sourozenec zažívá online.

> *Díky dětem si udržuji takovej ten trošičku přehled toho, co ti mladí lidi sledují, na co se koukají, co dělají.*
>
> *(Romana, syn 13 let)*

Starší děti tak podobně jako partner zastávají úlohu rodiče a poskytují rodičům oporu. Úlevné v případě Marcely bylo to, že starší již dospělé děti pomáhaly s výchovou mladšího sourozence, když sourozenci vysvětlovaly obsah, se kterým se může na Instagramu setkat a učily ho, co je vhodné zveřejňovat. Tím jednak ulehčují matce v digitální rodičovství, ale také jí slouží jako referenční zdroj, protože ji informují o aktivitách mladšího bratra na Instagramu, jelikož matka sama účet na něm zřízený nemá.

Obdobně byla podpůrným referenčním zdrojem v ojedinělém případě Andrei příbuzná z širšího rodinného kruhu. Matka popsala situaci, kdy se dozvěděla od příbuzné o tom, že si syn zřídil účet na TikToku bez předchozí domluvy. Díky tomu, že tato příbuzná znala postoj Andrei k digitální výchově, mohla matku informovat způsobem, který neporušil důvěru syna jednak vůči ní samotné a jednak vůči Andrei. Matka se tak mohla spolehnout na širší rodinné zázemí a dále aplikovat výchovnou strategii.

> *Dohodly jsme se, že to jakože nevím, ať si s ním o tom promluví, když jí to řekl. No a potom si se synem hnedka popovídala a jestli mi to chce říct a on za mnou rovnou šel a ukázal mi, že má TikTok. [...] Řekla jsem mu, ať to odinstaluje, a on to odinstaloval.*
>
> *(Andrea, syn 12 let)*

Rodičům v některých případech pomáhalo reflektovat na vlastní zkušenosti z dětství. Při rozhodování, jestli dítěti danou aktivitu, na kterou pohlíželi s despektem, povolit, vzpomínali na dobu, kdy jako děti také sledovali „hloupé obsahy“ například takzvaných „nekonečných seriálů“ nebo „pařili hry“. S mezigeneračním respektem tak uznávali potřeby dětí s ohledem na sociální komunikaci a kontakt s vrstevníky.

4.7 Kontextové procesy

Většina rodičů na digitální výchovu nepohlížela rozdílně od obecné výchovy a přiznávala, že se při digitální výchově opírají o to, co měli ozkoušené z obecné výchovy. Kupříkladu pokud mají již od útlého dětství s dětmi nastavené cokoliv probrat, opírají se o domluvu a povídání si i v kontextu digitálního rodičovství. Někteří také spoléhali na to, že si děti jejich obecná výchovná opatření převezmou do online světa. Kristýna tak komentuje, že hodnotí svou výchovu jako zvládnutou, když uvádí příklad, že dokázala syna naučit finanční gramotnost, kterou přejímá do online prostředí, když pečlivě zvažuje nákup počítačových her. Podobně se Ctirad spoléhá na to, co naučil syna dříve a doufá, že otcovu radu syn převezme i pro digitální svět.

> *A to je zase něco, co doufám, že tak nějak jede s tou výchovou celkově od toho menšího věku, když člověk říká, prostě nebav se, kdyby to bylo něco nepříjemnýho, tak od toho odejdi. Takže to si myslím, že si to snad na to stáhnou i jako na tu digitální věc.*
>
> *(Ctirad, syn 14 let)*

Důležité je v tomto místě zmínit, že stejně jako v případě kapitoly Dobrého vztahu mezi rodičem a dítětem (4.3) rodiče odkazovali na pozitivní rodinné prostředí, které se odráží v dobrých vztazích a důvěře pěstovaných od útlého věku dítěte jakožto na něco, na co se můžou spolehnout a považovali to za procesy obecné výchovy, nejen té digitální. Většina rodičů tak vnímala výchovu jako celek a nerozlišovala digitální výchovu od obecné výchovy.

5 Diskuze

V následující části se věnuji odpovědím na výzkumné otázky a souhrnu zjištění z reflexivní tematické analýzy ve vztahu k dosavadním empirickým studiím, které pojednávaly o příbuzných tématech.

Cílem práce bylo zjistit, jaké faktory podporují či zabraňují rodičům v jejich důvěře ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Rodiče v předchozích studiích vyjadřovali jistoty a nejistoty, jak digitální rodičovství pojmout a mnohdy se cítili zahlceni, co všechno musí jako rodiče umět a zvládat (Page Jeffery, 2021; Lorenz, 2025; Miller-Ott et al., 2023; Young et al., 2024). Jelikož však předchozí studie nereflektovaly toto téma v kontextu rodičů raných dospívajících, i přesto, že pocit kompetentnosti v rodičovství v průběhu dospívání dítěte postupně klesá (Glatz a Buchanan, 2015; Glatz et al., 2018, Glatz et al., 2024) a děti tráví stále více času online (Ofcom, 2025; Smahel, 2020) zabývá se tato práce právě rodiči raných dospívajících ve věku 11–14 let a konceptualizuje podpory a překážky důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství.

Výsledky obecně ukázaly několik faktorů, které souvisí s rodičem samotným a jeho individuálními pocity a prožitky, jako vlastní digitální dovednosti, předchozí zkušenosti jak s výchovou, tak s vlastním prožíváním dospívání, nebo jak vnímá vztah s dítětem. Dále bylo nebo nebylo podpůrné chování okolí, včetně chování samotného dítěte.

Tato práce zaprvé poukazuje na to, jak rodiče v této důvěře může podporovat srovnávání s okolím, a to jak v rovině srovnávání s ostatními rodiči, tak i v rovině srovnávání s chováním ostatních dětí. Na chování ostatních rodičů reagovali rodiče v tomto výzkumu i v souvislosti s tím, jaké mediační praktiky sami využívali. Ačkoliv předchozí studie ukazují, že rodiče zažívají negativní srovnání s ostatními rodiči (tj. ostatní rodiče vnímají jako schopnější), ať už offline nebo online, které podkopává jejich důvěru ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství a dále přispívá ke stresu či pocitu hanby (Glatz et al., 2023; Milford et al., 2025), rodiče v mé studii nereflektovali na toto negativní srovnávání. Některé tak naopak v jejich pocitu kompetence v digitálním rodičovství podporovalo to, když se srovnávali s jinými rodiči, kteří k digitální výchově přistupovali obdobně jako oni a stejně jako ve studii Page Jeffery (2021) se jejich praktikami inspirovali. Pozitivní srovnání s ostatními rodiči Glatz a kolektiv (2023) spojují s vyšší důvěrou rodičů ve vlastní schopnosti. Autoři se však domnívají, že příčinou může být porovnávání se subjektivně horšími případy (tj. sociální srovnání směrem dolů, viz Festinger, 1954), nebo selektivní pozornost vůči příkladům, které odpovídají vlastní rodičovské zkušenosti, což se ukázalo i v mém výzkumu. Vzhledem k tomu, že rodičovská důvěra ve vlastní schopnosti je poháněna zprostředkovanými zkušenostmi, kdy jedinec odvozuje své schopnosti pozorováním úspěchů či selhání druhých osob, s nimiž se ztotožňuje (Bandura, 1977; Jones & Prinz, 2005), může pocit kompetentnosti posílit

zjištění, že si rodič vede lépe než ostatní rodiče. Část rodičů z mého vzorku podporovalo srovnání s podle nich benevolentními rodiči, pokud naznali, že příliš volná ruka dítěti akorát škodí a sami se do digitálního rodičovství zapojovali nějakou mírou restrikce či monitoringu. Naopak jiné rodiče v tomto výzkumu podporovalo, když se srovnali s rodiči, kteří byli ve výchově příliš restriktivní a oni samotní zastávali benevolentnější výchovu či výchovu postavenou na debatě a otevřené komunikaci s dítětem. V tomto případě byl jejich argumentem pohled na restrikce jako omezující, zabraňující dospívajícím v přirozeném vývoji, případně vedoucím k obcházení těchto pravidel dítětem, vyřazení z kolektivu nebo zhoršenému vztahu s rodičem.

Co se týče srovnávání s chováním ostatních dětí, to bylo pro rodiče podporou i překážkou. Pocitu kompetentnosti v digitálním rodičovství rodiče nabývali, když jejich děti nevykazovaly dle nich problematické online chování oproti jiným dětem. Zdá se tak, že rodiče zpětně posuzují své kompetence, a to co ve výchově udělali, právě podle toho, jak jejich výchova dopadá a jestli se dítě oproti svým vrstevníkům chová lépe. Tudíž do pocitu kompetentnosti rodičů vstupuje i dítě samotné.

V některých případech však chování ostatních dětí rodiče znejišťovalo v jejich vlastním přístupu. V předchozích studiích rodiče reflektovali, že byli nuceni slevit na digitální výchově kvůli naléhání svých dětí, které argumentovaly tím, že ostatní děti mají větší přístup k technologiím (Hernandez et al., 2024; Young et al., 2024), totéž vyjadřovali někteří rodiče i v mém výzkumu. Alžběta tak například uvedla, že povolila synovi založit si účet na Instagramu na jeho naléhání, že ostatní děti už účet na něm dávno mají. Vidíme tak návaznost na podléhání tlaku vrstevníků dětí, kdy například rodiče nakupují dětem hračky podle oblíbenosti u ostatních dětí (např. Lenka & Vandana, 2016).

Dále tato práce poukazuje na to, jak rodiče v jejich digitálním rodičovství a pocitu kompetence v něm může podporovat jejich partner. Rodiče vyjadřovali oporu v druhém rodiči, pokud měl stejný názor na digitální výchovu. Obdobné závěry shrnuje studie Latham a kolektivu (2018) v kontextu obecného rodičovství a prokazuje pozitivní vliv společného rodičovství. V mojí studii však byla obzvláště patrná podpora konkrétně v digitálním rodičovství v partnerských vztazích, kde panovalo jednotné vystupování před dítětem společně s jednotným uplatňováním mediačních strategií. Tato opora v projevování sdíleného názoru na digitální výchovu se dá aplikovat jakožto faktor sociálního přesvědčování (tj. verbální podpora a povzbuzování ze strany okolí, které může posílit motivaci k výkonu; Bandura, 1994), jež dále posiluje motivaci tím, že má rodič ujištění v blízkém okolí. Takové jednání nejen upevňovalo důvěru rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství, ale také sloužilo k tomu, že se dítě nastavená pravidla nebo domluvu nesnažilo obejít přes druhého rodiče a dále tato jednota přispívala k tomu, že se děti s oběma rodiči o jejich online aktivitách bavily rovným dílem. Ačkoliv například studie Lorenz (2025) zmiňuje oporu v druhém partnerovi, když se aktivně zapojuje do digitální výchovy, v mém výzkumu se zajímavě objevil u jedné matky podporující vliv jejího manžela, který digitální výchovu zastává většinově

a matka tak většinu věcí nechává na něm či ho přímo dále nabádá, aby se synem cokoliv probral.

Někteří rodiče však reflektovali, že naopak ve svých protějšcích podporu necítí, když se druhý partner do digitální výchovy nezapojuje, přestože by si to rodiče přáli, nebo se do ní zapojuje nežádoucím způsobem. Obdobný nesoulad partnerů okrajově odhalily i předchozí studie (Huang et al., 2018; Marsh et al., 2024; Lindsay et al., 2019; Young & Tully, 2023; Young et al., 2024), které poukazují dále na rozdílnost názorů na digitální výchovu mezi partnery. V mé studii však v těchto případech rozdílnost názorů rodiče podporovala v momentech, kdy oproti druhému partnerovi zastávají otevřenější výchovu namísto pouhých omezení a zároveň vnímají, že díky tomu mají s dětmi lepší vztah, jako tomu bylo i při srovnávání s ostatními rodiči, a opakuje se zde princip sociálního srovnávání směrem dolů (tj. srovnání s horšími případy; Festinger, 1954), který podporuje pocit kompetence v digitálním rodičovství.

Dobré vztahy mezi rodičem a dítětem jsou další podporou, která rodiče pozitivně ovlivňuje v kompetentnosti v digitálním rodičovství, a to zejména ve chvílích, kdy mezi nimi panuje důvěra založená na otevřené komunikaci, kdy se dítě rodiči svěřuje se svými online zážitky, čemuž dále napomáhá i zájem rodiče o dítě. Dobré vztahy rodiče popisovali v kontextu upevňování přátelského vztahu spíše než povyšování se nad dítě z pozice rodiče a také reflektovali na budování dobrých vztahů a důvěře již od útlého věku dítěte. V souladu s předchozími zjištěními (např. Page Jeffery, 2021; Livingstone et al., 2017; Savic 2022; Symons et al., 2017) se víc jak polovina rodičů v mém vzorku rozhodla pro přístup založený na důvěře a spolupráci, protože si uvědomili, že jiné přístupy k mediaci nepřinášejí požadované výsledky. Předchozí studie ukazují (Glatz & Buchanan, 2015; Glatz et al., 2024), že vysoká důvěra rodičů ve vlastní schopnosti dětí v raném dospívání úzce souvisí s fungující a podporující komunikací, což potvrzovala i velká část mých rodičů. V kontextu dosavadních výzkumů obecného rodičovství to nabízí vysvětlení, proč se rodiče dětí v raném dospívání cítí ve své roli jistěji ve srovnání s rodiči starších dospívajících. Zatímco u starších dětí studie reportují zvýšenou míru rodičovské nejistoty (např. Glatz et al., 2018), v raném dospívání stále funguje oboustranná důvěra jako silný stabilizační prvek. K této rodičovské pohodě přispívá i fakt, že někteří rodiče v mém výzkumu vnímali své děti stále spíše jako dětské a méně problémové. Sami však tuto situaci reflektovali realisticky a přiznávali si, že s blížícím se plným nástupem puberty očekávají výrazné změny a úbytek současné důvěry a otevřenosti.

I v mé studii se však ukázalo, že pro některé rodiče bylo digitální rodičovství časově náročné a obtížné (Page Jeffery, 2021), a proto je to vede k upřednostňování důvěry dítěti. Důvodem je, že rodiče preferovali dobrý vztah s dítětem založený právě na důvěře. Zajímavé tak je, že pro rodiče bylo silnější téma obecnějšího vztahu, spíš než specifické digitální výchovy. Tyto výsledky ukazují, že rodiče považují digitální rodičovství za součást obecného rodičovství (Fidan & Olur, 2023) a současně navazují na shrnutí přehledových studií, které potvrzují roli dobrého vztahu mezi rodičem a

dítětem jakožto důležitý podpůrný aspekt důvěry rodičů ve vlastní schopnosti (Albanese et al., 2019; Glatz et al., 2024). Stejně jako ve studii Savic (2022) zájem o dítě zkombinovaný s otevřenou komunikací tak pomáhal rodičům pochopit, jak a proč děti používají média, a otevíral prostor pro diskuzi a podporu rodičů v obhájení vlastních přístupů v digitálním rodičovství jak před dítětem, tak před sebou samotnými. Právě umožnění diskuze napomáhalo rodičům k dalšímu vysvětlování uplatňovaných praktik a dítě tak spíš jejich mediaci pochopilo a přijalo. Zejména přístup založený na spolupráci a zájmu nejen o online aktivity dítěte reflektují i předchozí studie (Festl & Gniewosz, 2019; Fidan & Olur, 2023; Zhao et al., 2023) jako ukotvující podpůrné rodinné prostředí, ve kterém rodiče nabývají jak pocit kompetentnosti v digitálním rodičovství, tak digitální dovednosti.

Právě digitální dovednosti mnohé výzkumy spojují s vyšší důvěrou rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství (Fidan & Olur, 2023; Shin, 2018, Zhao et al., 2023). V kvalitativních studiích rodiče často mluví o nejistotě pramenící z nedostatku vlastních digitálních dovedností a zpochybňují tak svůj přínos dětem pomáhat v navigování na internetu (Daneels & Vanwynsberghe, 2017; García-Ruiz & Gallego-Arrufat, 2024; Hernandez et al., 2024; Mols et al., 2023; Savic, 2022; Young & Tully, 2023; Young et al., 2024). V mé studii se objevili i starší rodiče vychovávající druhou generaci dětí (mající jak dospělé děti, tak současně raného dospívajícího); a byli to právě tito rodiče, kteří pociťovali nedostatek digitálních dovedností, pravděpodobně v důsledku svého vyššího věku. Většina ostatních rodičů však působila digitálně gramotně v kontextu toho, jak o mediaci a online aktivitách mluvili, ale zároveň explicitně na digitální dovednosti rodiče příliš nereflektovali. Zdá se tak, že se oproti předchozím studiím smazává generační rozdíl mezi rodiči a dětmi, jenž by se dal vysvětlit tím, že většina mých rodičů už s digitálními technologiemi a sociálními sítěmi vyrůstala, a tudíž nereflektovala zásadní neznalost online prostředí. Generační rozdíl se tedy, zdá se, proměňuje z nedostatku digitálních dovedností k rozdílnosti v povaze těchto dovedností, jako je například dobrá znalost fungování oblíbených sociálních sítí u dětí v tomto věku.

Stejně jako ve studii Fidan & Olur (2023), efektivní používání digitálního prostředí a rozvoj pozitivního přístupu k němu ze strany rodičů také pozitivně ovlivňovali úroveň důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. V mé studii to bylo obzvláště znát v případech rodičů, které v jejich digitálním rodičovství znejišťovala rozdílnost jejich představ ohledně používání internetu dětmi a jejich reálnými online aktivitami společně s tím, že zároveň si nebyli svým přístupem jistí, když viděli právě i pozitiva digitálních technologií a byli si jistí svými výchovnými hodnotami, ale nacházeli obtížnější je aplikovat.

Dalším podpůrným faktorem důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství bylo bezproblémové online chování dítěte a to, pokud rodiče vnímali online aktivity dítěte jako neriskantní. Tento faktor je tak podobný jako srovnávání s chováním ostatních dětí a navazuje na zjištění, že samotné chování a charakteristiky dítěte ať už v offline či online podobě vstupují do pocitu kompetence rodičů v digitálním

rodičovství. Rodiče tak na dítě jako bezproblémové pohlíželi, když zvládalo plnit povinnosti do školy či v domácnosti a dokázalo se zabavit i jiným způsobem než trávením času online, ať už z vlastní vůle nebo s jejich přičiněním, jak takovou formu nenásilné restrikce doporučuje Modecki a kolektiv (2022). Poté neměli problém, když dítě bylo online, jelikož si splnilo, co mělo a také vnímali, že trávení času online může být pro dítě forma relaxace. Obzvláště spokojení byli v případech, kdy dítě jiné zájmy preferovalo nad online aktivitami. Stvrzení ohledně bezproblémovosti dítěte vnímali rodiče v momentech, kdy fungovaly jejich výchovné praktiky, avšak obzvláště zajímavou podporou se ukázalo být to, když dítě samo uznalo, že měl rodič s digitální výchovou pravdu nebo dokázalo přiznat, že tráví příliš času online a chtělo to změnit. Pocit kompetentnosti jim také dodávalo to, když s dítětem neměli kvůli digitální výchově konflikt, což se zdá být obzvláště důležité ve světle jiných kvalitativních studií (Høy et al., 2025; Francis et al., 2021; Page Jeffery, 2021), ve kterých rodiče právě konflikt s dítětem označovali za bariéru jak v digitálním rodičovství, tak v pocitu kompetentnosti v něm, a kvůli snaze vyhnutí se konfliktu své postoje měnili nebo se vůbec do mediace nezapojovali (Young & Tully, 2023; Young et al., 2024). Moje práce tak rozšiřuje bezproblémovost dítěte jakožto podporující faktor důvěry rodičů ve schopnosti digitálního rodičovství, čímž navazuje na přehledové studie o důvěře rodičů ve vlastní schopnosti v obecném rodičovství (Fang et al., 2021; Glatz et al., 2024) a jejich zjištění, že obtížná povaha dítěte rodičům znesnadňuje rodičovství i pocit kompetentnosti v něm. Problematické nejen online chování dítěte se v ojedinělém případě ukázalo mít negativní dopad na sebedůvěru rodiče i v mé práci, menšinový výskyt, byť kvalitativní a nezobecnitelné povahy, tak reflektuje studie, které se shodují, že problematické používání internetu se však týká pouze menšiny dospívajících (Boer et al., 2020; Burkauskas et al., 2022).

Posledně se podporujícím faktorem důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství ukázaly být předchozí zkušenosti. Jednak se jednalo o zkušenosti s výchovou dětí, ze které mohli rodiče čerpat inspiraci či se poučit ze svých dřívějších chyb, zadruhé právě jejich starší děti jim sloužily jako informátoři o online trendech i samotných online aktivitách mladších sourozenců. Obzvláště podporou jim však byly samotné starší děti, v těchto případech již dospělé, které jim s digitální výchovou pomáhaly a zastávaly tak částečně roli rodiče, když svým mladším sourozencům místo rodiče vysvětlovaly oblasti internetu. Rodiče to považovali za nápomocné a osvobozující, zvláště když některé aspekty digitální výchovy shledávali náročnými. Sice předchozí studie zmiňují, že rodiče srovnávají vlastní zkušenosti z dětství, kdy s moderními technologiemi nevyrůstali (Francis et al., 2021; Mols et al., 2023; Young et al., 2024), a proto naznávali, že je obtížné udržet krok s technologiemi, v mé studii někteří rodiče komentovali jejich předchozí zkušenosti jakožto podpory v kontextu toho, co jako dospívající sami online prožívali a jakým způsobem trávili čas online. Obdobné zjištění shrnuje přehledová studie Fang a kolektivu (2021), která tvrdí, že zkušenosti z dětství a pozitivní vzpomínky na něj podporuje důvěru rodičů ve vlastní schopnosti obecného

rodičovství. Můj výzkum tak na práci navazuje a konstatuje, že právě reflexe vlastních online zkušeností z dospívaní rodičům pomáhalo s mezigeneračním respektem na online aktivity dětí nahlížet objektivněji.

Další kvantitativní výzkum by tak mohl podpory a bariéry v důvěře rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství akcentovat v kontextu raného dospívání a ukázat, jestli se mé závěry dají zobecnit na širší populaci.

Jak už jsem zmínila, rodiče na digitální rodičovství většinově nepohlíželi rozdílně od obecného rodičovství a brali jej jako jeho součást. Mnohdy se tak spoléhali na to, co mají s dětmi nastavené od malička nebo se opírali o rodičovské praktiky, které se jim osvědčili v obecném rodičovství. Zároveň také doufali, že si děti jejich obecná výchovná opatření převezmou i pro online svět. Proto také častěji reflektovali na obecné kvality jejich vztahu s dítětem charakteristické již od útlého dětství a nerozlišovali tak digitální výchovu od obecné výchovy.

5.1 Limity práce

Tuto práci je nutno zohlednit s několika limity. Výzkumný vzorek o 12 KP s různým sociodemografickým pozadím sice přináší hluboké porozumění digitálnímu rodičovství v kontextu důvěry rodičů ve vlastní schopnosti, avšak je potřeba brát v úvahu tyto výsledky práce bez generalizací.

I přesto, že jsem se snažila o co nejrůznorodější výzkumný vzorek převážně v kontextu využívaných mediačních strategií, v kvalitativním výzkumu nelze všechny možnosti obsáhnout.

Dalším z limitů práce je samotná povaha výzkumného tématu, která mohla ovlivnit konečné složení vzorku. Je pravděpodobné, že k účasti na výzkumu byli více motivováni ti rodiče, kteří se v roli digitálních rodičů cítí kompetentně a neshledávají v ní zásadní překážky. Do rozhovorů se tak mohli zapojit častěji rodiče, kteří své děti vnímají jako bezproblémové, a proto pro ně bylo snazší a komfortnější o svých výchovných postupech otevřeně hovořit.

Metodologickým limitem práce je pro polostrukturované rozhovory typická změna interview guidu. I přesto, že jsem po prvních dvou rozhovorech změnila osnovu otázek, pro zajímavost výpovědí jsem se rozhodla i tyto pilotní rozhovory začlenit do analýzy. Dále je důležité reflektovat samotný průběh polostrukturovaných rozhovorů, kdy se v některých případech odpovědi komunikačního partnerstva v průběhu rozhovoru opakovaly, a tudíž nemuselo být dosáhnuto sběru více informací.

6 Závěr

Tato diplomová práce si kladla za cíl prozkoumat podpory a překážky důvěry rodičů ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Výsledky ukázaly, že v mnohých oblastech rodiče pohlíží na digitální výchovu stejně jako na obecnou výchovu.

Tato práce používá kvalitativní výzkum, který pomocí polostrukturovaných rozhovorů s 12 rodiči dětí ve věku 11–14 let poukazuje na jejich zkušenosti s digitálním rodičovstvím a souvislosti s pocitem kompetentnosti v něm.

Reflexivní tematická analýza odhalila šest nejsilnějších faktorů podporující či zabraňující rodičům v důvěře ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství. Nejdříve poukazuje na roli sociálního srovnávání jak v kontextu srovnávání s ostatními rodiči, tak i v rovině srovnávání s chováním ostatních dětí. Rodiče se v ostatních rodičích inspirovali v digitální výchově, dále jim pomáhalo pozitivní srovnání s ostatními rodiči a toto srovnávání bylo dáno tím, jaké mediační praktiky samotní rodiče používali. Někteří tak na ostatní rodiče pohlíželi jako na příliš benevolentní a ujišťovali se ve vlastním přístupu obsahující restrikce či monitoring, když na tuto benevolentnost pohlíželi s despektem, naopak jiné rodiče podporovalo srovnání s restriktivnějšími rodiči, pokud naznali, že přílišné restrikce vedou k obcházení pravidel dítětem či ke zhoršenému vztahu. Dále rodiče podporoval druhý rodič, a to obzvláště pokud partneři přistupovali k digitálnímu rodičovství jednotně, což se odráželo ve funkčnosti nastavené digitální výchovy i ve vstřícnosti dítěte se svěřováním se ohledně jeho online aktivit. Někteří rodiče považovali partnera za překážku v důvěře ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství, když se do digitální výchovy nezapojoval, ve výjimečných případech však nesoulad v názoru na digitální výchovu rodiče v tomto výzkumu spíše podporoval v jejich přístupu, a to, když naznali, že druhý rodič má kvůli svým praktikám horší vztah s dítětem než oni.

Dále rodiče v důvěře ve vlastní schopnosti digitálního rodičovství podporoval dobrý vztah s dítětem postavený na důvěře a otevřené komunikaci, kterou posiloval zájem rodiče o dítě a jeho online aktivity. Když se dítě rodiči svěřovalo se svými online zážitky a rodič s ním mohl otevřeně diskutovat svá výchovná opatření, na kterých mohl stavět právě díky zájmu o jeho online aktivity, cítil se rodič ve své roli digitálního rodiče kompetentně. Okrajově rodiče podporovaly jejich digitální dovednosti, avšak u některých rodičů byl znát jejich nedostatek, kdy si tito rodiče v digitální výchově věřili méně.

Bezproblémové chování dítěte rodičům usnadňovalo digitální rodičovství a podporovalo je v dobrém pocitu z něj, když na online aktivity dítěte pohlíželi jako na neproblematické, když dítě kvůli trávení času online nezanedbávalo povinnosti anebo preferovalo jiné aktivity nad těmi online. Posledně se podporujícím faktorem důvěry rodičů v digitálním rodičovství ukázaly být jejich předchozí zkušenosti, a to s výchovou starších dětí, ze které se mohli inspirovat nebo se poučit. Některé rodiče tak navíc podporovaly právě i jejich starší děti, které jim s digitální výchovou pomáhaly nebo jim

sloužili jako referent o online aktivitách mladšího sourozence, což dokládá pozitivní roli širší rodiny na pocit kompetence rodičů v digitálním rodičovství. Rodiče se také ohlíželi zpět na své zkušenosti z vlastního dospívání a s mezigeneračním respektem přistupovali k digitální výchově. Tu právě v kontextu rodinných vztahů a zejména v otevřené komunikaci a důvěře ve vztahu mezi rodičem a dítětem považovali rodiče za součást obecné výchovy a nepohlíželi na ni rozdílně.

Použité zdroje

Anderson, M. (2016). Parents, teens and digital monitoring. Pew İnternet & American Life Project. https://www.pewresearch.org/internet/2016/01/07/parents-teens-anddigitalmonitoring

Albanese, A. M., Russo, G. R., & Geller, P. A. (2019). The role of parental self-efficacy in parent and child well-being: A systematic review of associated outcomes. *Child: Care, Health and Development*, *45*(3), 333–363. https://doi.org/10.1111/cch.12661

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychological Review, 84(2).

Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71–81). Academic Press.

Bandura, A., & Schunk, D. H. (1981). Cultivating competence, self-efficacy, and intrinsic interest through proximal self-motivation. *Journal of Personality and Social Psychology, 41*(3), 586–598. https://doi.org/10.1037/0022-3514.41.3.586

Barry, C. T., & Kim, H. (2024). Parental monitoring of adolescent social media use: Relations with adolescent mental health and self-perception. *Current Psychology*, *43*(3), 2473–2485. https://doi.org/10.1007/s12144-023-04434-2

Benedetto, L., & Ingrassia, M. (2021). Digital Parenting: Raising and Protecting Children in Media World. In L. Benedetto & M. Ingrassia (Ed.), *Parenting—Studies by an Ecocultural and Transactional Perspective*. IntechOpen. https://doi.org/10.5772/intechopen.92579

Benedetto, L., & Ingrassia, M. (2018). Parental self-efficacy in promoting children care and parenting quality. In L. Benedetto & M. Ingrassia (Eds.), Parenting - empirical advances and intervention resources (pp. 31-57). InTech. https://doi.org/10.577 2/intechopen.68933

Boer, M., Van Den Eijnden, R. J. J. M., Boniel-Nissim, M., Wong, S.-L., Inchley, J. C., Badura, P., Craig, W. M., Gobina, I., Kleszczewska, D., Klanšček, H. J., & Stevens, G. W. J. M. (2020). Adolescents' Intense and Problematic Social Media Use and Their Well-Being in 29 Countries. *Journal of Adolescent Health*, *66*(6), S89–S99. https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.02.014

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, *3*(2), 77–101. https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa

Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, *11*(4), 589–597. https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806

Braun, V., & Clarke, V. (2021). One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis? *Qualitative Research in Psychology*, *18*(3), 328–352. https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1769238

Burkauskas, J., Gecaite-Stonciene, J., Demetrovics, Z., Griffiths, M. D., & Király, O. (2022). Prevalence of problematic Internet use during the coronavirus disease 2019 pandemic. *Current Opinion in Behavioral Sciences, 46*, 101179. https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2022.101179

Coyne, S. M., Rogers, A., Holmgren, H. G., Booth, M. A., Van Alfen, M., Harris, H., Barr, R., Padilla-Walker, L. M., Sheppard, J. A., Shawcroft, J., & Ober, M. (2023). Masters of media: A longitudinal study of parental media efficacy, media monitoring, and child problematic media use across early childhood in the United States. *Journal of Children and Media*, *17*(3), 318–335. https://doi.org/10.1080/17482798.2023.2200958

Clark, L. S. (2011). Parental Mediation Theory for the Digital Age. *Communication Theory*, *21*(4), 323–343. https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2011.01391.x

Český statistický úřad. (2025). *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami za období 2025.* Český statistický úřad. https://csu.gov.cz/docs/107508/0dbd3a5a-d040-cb7d-81fd-02fedd31bebf/06200425.pdf?version=1.0

Champion, V. L., & Skinner, C. S. (2008). The health belief model (pp. 45-65). In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Eds.), *Health behavior and health education*. Wiley.

Chen, V. H. H., & Chng, G. S. (2016). Active and restrictive parental mediation over time: Effects on youths' self-regulatory competencies and impulsivity. *Computers & Education*, *98*, 206–212. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.03.012

Chen, L., & Shi, J. (2019). Reducing Harm From Media: A Meta-Analysis of Parental Mediation. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, *96*(1), 173–193. https://doi.org/10.1177/1077699018754908

Chen, C., Chen, S., Wen, P., & Snow, C. E. (2020). Are screen devices soothing children or soothing parents? Investigating the relationships among children's exposure to different types of screen media, parental efficacy and home literacy practices. *Computers in Human Behavior*, *112*, 106462. https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106462

Daneels, R., & Vanwynsberghe, H. (2017). Mediating social media use: Connecting parents' mediation strategies and social media literacy. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, *11*(3). https://doi.org/10.5817/CP2017-3-5

Deacon, D., Pickering, M., Golding, P., & Murdock, G. (2021*). Researching Communications: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis* (3rd ed.). Bloomsbury Academic.

Elsaesser, C., Russell, B., Ohannessian, C. M., & Patton, D. (2017). Parenting in a digital age: A review of parents' role in preventing adolescent cyberbullying. *Aggression and Violent Behavior*, *35*, 62–72. https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.06.004

Fam, J. Y., Männikkö, N., Juhari, R., & Kääriäinen, M. (2023). Is parental mediation negatively associated with problematic media use among children and adolescents? A systematic review and meta-analysis. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, *55*(2), 89–99. https://doi.org/10.1037/cbs0000320

Fang, Y., Boelens, M., Windhorst, D. A., Raat, H., & Van Grieken, A. (2021). Factors associated with parenting self-efficacy: A systematic review. *Journal of Advanced Nursing*, *77*(6), 2641–2661. https://doi.org/10.1111/jan.14767

Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. Human Relations, 7, 117–140. https://doi.org/10.1177/001872675400700202

Festl, R., & Gniewosz, G. (2019). Role of mothers' and fathers' Internet parenting for family climate. *Journal of Social and Personal Relationships*, *36*(6), 1764–1784. https://doi.org/10.1177/0265407518771753

Fidan, N. K., & Olur, B. (2023). Examining the relationship between parents' digital parenting self-efficacy and digital parenting attitudes. *Education and Information Technologies*, *28*(11), 15189–15204. https://doi.org/10.1007/s10639-023-11841-2

Francis, K., Scholten, H., Granic, I., Lougheed, J., & Hollenstein, T. (2021). Insights about Screen-Use Conflict from Discussions between Mothers and Pre-Adolescents: A

Thematic Analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *18*(9), 4686. https://doi.org/10.3390/ijerph18094686

García-Ruiz, M.-M., & Gallego-Arrufat, M.-J. (2024). Facilitators and Barriers in Parental Mediation of Internet Use by At-Risk Families. *Bulletin of Science, Technology & Society*, *44*(3–4), 59–72. https://doi.org/10.1177/02704676241298151

Glatz, T., & Buchanan, C. M. (2015). Change and predictors of change in parental self-efficacy from early to middle adolescence. *Developmental Psychology, 51*(10), 1367–1379. https://doi.org/10.1037/dev0000035

Glatz, T., Crowe, E., & Buchanan, C. M. (2018). Internet-specific parental self-efficacy: Developmental differences and links to Internet-specific mediation. *Computers in Human Behavior*, *84*, 8–17. https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.02.014

Glatz, T., Daneback, K., Alsarve, J., & Sorbring, E. (2023). Parents' Feelings, Distress, and Self-Efficacy in Response to Social Comparisons on Social Media. *Journal of Child and Family Studies*, *32*(8), 2453–2464. https://doi.org/10.1007/s10826-023-02611-2

Glatz, T., Lippold, M., Chung, G., & Jensen, T. M. (2024). A Systematic Review of Parental Self-efficacy Among Parents of School-Age Children and Adolescents. *Adolescent Research Review*, *9*(1), 75–91. https://doi.org/10.1007/s40894-023-00216-w

Google centrum bezpečí. (n.d.). Family Link. Získáno 3. března 2026 z https://families.google.com/intl/cs/familylink

Helsper, E.J., Schneider, L.S., van Deursen, A.J.A.M., & van Laar, E. (2020). The youth Digital Skills Indicator: Report on the conceptualisation and development of the ySKILLS digital skills measure. KU Leuven, Leuven: ySKILLS.

Helsper, E. J., Veltri, G. A., & Livingstone, S. (2024). Parental mediation of children's online risks: The role of parental risk perception, digital skills and risk experiences. *New Media & Society*, *27*(11), 5986–6005. https://doi.org/10.1177/14614448241261945

Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Portál.

Hernandez, J. M., Ben-Joseph, E. P., Reich, S., & Charmaraman, L. (2024). Parental Monitoring of Early Adolescent Social Technology Use in the US: A Mixed-Method Study. *Journal of Child and Family Studies*, *33*(3), 759–776. https://doi.org/10.1007/s10826-023-02734-6

Ho, S., Lwin, M. O., Chen, L., & Chen, M. (2019). Development and validation of a parental social media mediation scale across child and parent samples. *Internet Research*, *30*(2), 677–694. https://doi.org/10.1108/INTR-02-2018-0061

Høy, T. V., Tjørnhøj-Thomsen, T., Pawlowski, C., Gejl, A. K., Danielsen, D., & Toftager, M. (2025). A qualitative exploration of parental attitudes and strategies in mediating 10–11-year-old children's screen use during leisure time. *Discover Psychology*, *5*(1), 104. https://doi.org/10.1007/s44202-025-00404-w

Huang, G., Li, X., Chen, W., & Straubhaar, J. D. (2018). Fall-Behind Parents? The Influential Factors on Digital Parenting Self-Efficacy in Disadvantaged Communities. *American Behavioral Scientist*, *62*(9), 1186–1206. https://doi.org/10.1177/0002764218773820

Jiow, H. J., Lim, S. S., & Lin, J. (2017). Level Up! Refreshing Parental Mediation Theory for Our Digital Media Landscape: Parental Mediation of Video Gaming. *Communication Theory*, *27*(3), 309–328. https://doi.org/10.1111/comt.12109

Jones, T. L., & Prinz, R. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: A review. Clinical Psychology Review, 25(3), 341–363. https://doi.org/10.1016/j.cpr.2004.12.004

Kalkim, A., Konal Korkmaz, E., & Uysal Toraman, A. (2024). Examining the relationship between digital parenting self-efficacy and digital parenting awareness of early adolescents' parents. *Journal of Pediatric Nursing*, *78*, 1–6. https://doi.org/10.1016/j.pedn.2024.05.028

Kuldas, S., Sargioti, A., & Staksrud, E. (2023). A Transactional Framework of Parenting for Children's Internet Use: A Narrative Review of Parental Self-Efficacy, Mediation, and Awareness of Online Risks. *International Journal of Communication*, *17*, 1717–1736.

Latham, R. M., Mark, K. M., & Oliver, B. R. (2018). Coparenting and children's disruptive behavior: Interacting processes for parenting sense of competence. *Journal of Family Psychology, 32*(1), 151–156. https://doi.org/10.1037/fam0000362

Lawrence, K. (2021). The mediating role of social internet use on the correlation of parental efficacy, peer influence and social functioning of adolescents in the current era. *Current Research in Behavioral Sciences*, *2*, 100032. https://doi.org/10.1016/j.crbeha.2021.100032

Lenka, U. & Vandana. (2016). Direct and Indirect Influence of Interpersonal and Environmental Agents on Materialism in Children. *Psychological Studies*, *61*(1), 55–66. https://doi.org/10.1007/s12646-015-0343-5

Lindsay, A. C., Moura Arruda, C. A., Machado, M. M., & Greaney, M. L. (2019). "If You Let Them, They Will Be on It 24 Hours a Day": Qualitative Study Conducted in the United States Exploring Brazilian Immigrant Mothers' Beliefs, Attitudes, and Practices Related to Screen Time Behaviors of Their Preschool-Age Children. *JMIR Pediatrics and Parenting*, *2*(1), e11791. https://doi.org/10.2196/11791

Lorenz, E. (2025). "I Don't Want to Be Bad Mommy, but I Also Don't Want to Be the Bad Mom": How Mothers Story Their Experiences Navigating Social Media with Their Children. *Journal of Family Issues*, *46*(6), 981–1000. https://doi.org/10.1177/0192513X251322144

Livingstone, S., & Blum-Ross, A. (2020). *Parenting for a digital future: How hopes and fears about technology shape children's lives.* Oxford University Press.

Livingstone, S., Blum-Ross, A., Pavlick, J., & Ólafsson, K. (2018). In the digital home, how do parents support their children and who supports them? Parenting for a Digital Future. http://eprints.lse.ac.uk/87952/1/Livingstone_Parenting%20Digital%20Survey%20Report%201_Published.pdf

Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2011). Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full findings and policy implications from the EU Kids Online survey of 9–16-year-olds and their parents in 25 countries. EU kids online, deliverable D4. EU Kids Online Network, London, UK.

Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2008). Parental Mediation of Children's Internet Use. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *52*(4), 581–599. https://doi.org/10.1080/08838150802437396

Livingstone, S., Ólafsson, K., Helsper, E. J., Lupiáñez-Villanueva, F., Veltri, G. A., & Folkvord, F. (2017). Maximizing Opportunities and Minimizing Risks for Children Online: The Role of Digital Skills in Emerging Strategies of Parental Mediation: Maximizing Opportunities and Minimizing Risks. *Journal of Communication*, *67*(1), 82–105. https://doi.org/10.1111/jcom.12277

Marsh, S., Chu, J. T. W., & Calder, A. J. (2024). 'I tried to take my phone off my daughter, and i got hit in the face': A qualitative study of parents' challenges with adolescents'

screen use and a toolbox of their tips. *BMC Public Health*, *24*(1), 217. https://doi.org/10.1186/s12889-024-17690-z

Merrifield, K. A., & Gamble, W. C. (2013). Associations among marital qualities, supportive and undermining coparenting, and parenting self-efficacy: Testing spillover and stress-buffering processes. *Journal of Family Issues, 34*(4), 510–533. https://doi.org/10.1177/0192513X12445561

Mesch, G. S. (2018). Parent–child connections on social networking sites and cyberbullying. *Youth & Society*, *50*(8), 1145-1162. https://doi.org/10.1177/0044118X16659685

Milford, S. C., Vernon, L., Scott, J. J., & Johnson, N. F. (2025). Exploring parent self-efficacy in children's digital device use: Understanding shame and self-stigma through a mixed-methods approach. *International Journal of Child-Computer Interaction*, *43*, 100718. https://doi.org/10.1016/j.ijcci.2024.100718

Milford, S. C., Vernon, L., Scott, J. J., & Johnson, N. F. (2024). Parent Self-Efficacy and Its Relationship with Children's Screen Viewing: A Scoping Review. *Human Behavior and Emerging Technologies*, *2024*, 1–15. https://doi.org/10.1155/2024/8885498

Miller-Ott, A. E., Kelly, L., & Schultz, S. (2023). Understanding parents' sense-making of their role in adolescent daughters' social media use through the lens of relational dialectics theory 2.0. *Communication Quarterly*, *71*(5), 499–522. https://doi.org/10.1080/01463373.2023.2228868

Mišovič, J. (2019). *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Slon.

Mols, A., Pereira Campos, J., & Pridmore, J. (2023). Family Surveillance: Understanding Parental Monitoring, Reciprocal Practices, and Digital Resilience. *Surveillance & Society*, *21*(4), 469–484. https://doi.org/10.24908/ss.v21i4.15645

Modecki, K. L., Blomfield Neira, C., & Barber, B. L. (2018). Finding what fits: Breadth of participation at the transition to high school mitigates declines in self-concept. Developmental Psychology, 54(10), 1954–1970. https://doi.org/10.1037/dev0000570

Modecki, K. L., Goldberg, R. E., Wisniewski, P., & Orben, A. (2022). What Is Digital Parenting? A Systematic Review of Past Measurement and Blueprint for the Future. *Perspectives on Psychological Science*, *17*(6), 1673–1691. https://doi.org/10.1177/17456916211072458

Morgan Brett, B., & Wheeler, K. (2022). *How to do Qualitative Interviewing*. Sage.

Nathanson, A. I. (1999). Identifying and explaining the relationship between parental mediation and children's aggression. Communication Research, 26(2), 124–143. https://doi.org/10.1177/009365099026002002

Nichols, S., & Selim, N. (2022). Digitally Mediated Parenting: A Review of the Literature. *Societies*, *12*(2), 60. https://doi.org/10.3390/soc12020060

Nielsen, P., Favez, N., Liddle, H., & Rigter, H. (2019). Linking parental mediation practices to adolescents' problematic online screen use: A systematic literature review. *Journal of Behavioral Addictions*, *8*(4), 649–663. https://doi.org/10.1556/2006.8.2019.61

Nikken, P., & Jansz, J. (2014). Developing scales to measure parental mediation of young children's internet use. *Learning, Media and Technology*, *39*(2), 250–266. https://doi.org/10.1080/17439884.2013.782038

OFCOM. (2025). *Children and parents: Media Use and Attitudes Report.* https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/media-literacy-research/children/childrens-media-use-and-attitudes-report-2025/childrens-media-literacy-report-2025.pdf?v=396621

Page Jeffery, C. (2021). "It's really difficult. We've only got each other to talk to." Monitoring, mediation, and good parenting in Australia in the digital age. *Journal of Children and Media*, *15*(2), 202–217. https://doi.org/10.1080/17482798.2020.1744458

Qin, Y., Musetti, A., & Omar, B. (2023). Flow Experience Is a Key Factor in the Likelihood of Adolescents' Problematic TikTok Use: The Moderating Role of Active Parental Mediation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, *20*(3), 2089. https://doi.org/10.3390/ijerph20032089

Reichel, J. (2009). Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Grada.

Sağlam, V., Çetin, E., Kavgaoğlu, D., & Akinlar, A. (2025). DIGITAL PARENTING SELF-EFFICACY AND DIGITAL GAMING ADDICTION IN CHILDREN. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, *13*(3), 651–675. https://doi.org/10.33715/inonusaglik.1641651

Salo, A.-E., Junttila, N., & Vauras, M. (2022). Parental Self-Efficacy and Intra- and Extra-Familial Relationships. *Journal of Child and Family Studies*, *31*(10), 2714–2729. https://doi.org/10.1007/s10826-022-02380-4

Savic, M. (2022). "I prefer to build trust": Parenting approaches to nurturing their children's digital skills. *Media International Australia*, *184*(1), 122–135. https://doi.org/10.1177/1329878X211046396

Scannell, C. (2020). Parental self-efficacy and parenting through adversity. In L. Benedetto, & M. Ingrassia (Eds.), Parenting - studies by an ecocultural and transactional perspective. https://doi.org/10.5772/intechopen.91735

Seo, H., & Lee, C. (2017). Emotion Matters: What Happens Between Young Children and Parents in a Touch Screen World. *International Journal Of Communication, 11*, 20. Retrieved from https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/4233

Shin, W. (2018). Empowered parents: The role of self-efficacy in parental mediation of children's smartphone use in the United States. *Journal of Children and Media*, 1–13. https://doi.org/10.1080/17482798.2018.1486331

Shin, W. and Lwin, M.O. (2019), *Screen-Obsessed: Parenting in the Digital Age*, World Scientific Publishing, Singapore.

Shin, W., & Lwin, M. O. (2022). Parental mediation of children's digital media use in high digital penetration countries: perspectives from Singapore and Australia. Asian *Journal of Communication,* *32*(4), 309–326. https://doi.org/10.1080/01292986.2022.2026992

Schunk, D. H., & DiBenedetto, M. K. (2020). Motivation and social cognitive theory. *Contemporary Educational Psychology*, *60*, 101832. https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2019.101832

Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., Hasebrink, U., Smahel, D., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., & Livingstone, S. (2020). *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. https://doi.org/10.21953/lse.47fdeqj01ofo

Stoilova, M., Bulger, M., & Livingstone, S. (2024). Do parental control tools fulfil family expectations for child protection? A rapid evidence review of the contexts and

outcomes of use. *Journal of Children and Media*, *18*(1), 29–49. https://doi.org/10.1080/17482798.2023.2265512

Symons, K., Ponnet, K., Walrave, M., & Heirman, W. (2017). A qualitative study into parental mediation of adolescents' internet use. *Computers in Human Behavior*, *73*, 423–432. https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.04.004

Talves, K., & Kalmus, V. (2015). Gendered mediation of children's internet use: A keyhole for looking into changing socialization practices. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, *9*(1). https://doi.org/10.5817/CP2015-1-4

Tan, C. Y., Pan, Q., Tao, S., Liang, Q., Lan, M., Feng, S., Cheung, H. S., & Liu, D. (2024). Conceptualization, measurement, predictors, outcomes, and interventions in digital parenting research: A comprehensive umbrella review. *Educational Research Review*, *45*, 100647. https://doi.org/10.1016/j.edurev.2024.100647

Valkenburg, P. M., Krcmar, M., Peeters, A. L., & Marseille, N. M. (1999). Developing a scale to assess three styles of television mediation: "Instructive mediation," "restrictive mediation," and "social coviewing". *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *43*(1), 52–66. https://doi.org/10.1080/08838159909364474

Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The Differential Susceptibility to Media Effects Model: Differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, *63*(2), 221–243. https://doi.org/10.1111/jcom.12024

Vossen, H. G. M., Van Den Eijnden, R. J. J. M., Visser, I., & Koning, I. M. (2024). Parenting and Problematic Social Media Use: A Systematic Review. *Current Addiction Reports*. https://doi.org/10.1007/s40429-024-00559-x

Wolfers, L. N., Nabi, R. L., & Walter, N. (2025). Too Much Screen Time or Too Much Guilt? How Child Screen Time and Parental Screen Guilt Affect Parental Stress and Relationship Satisfaction. *Media Psychology*, *28*(1), 102–133. https://doi.org/10.1080/15213269.2024.2310839

Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A., & Guyer, T. (2019). Exploration of Parents' Digital Parenting Efficacy through Several Demographic Variables. *Education and Science*, *44*(199), 149–172. https://doi.org/10.15390/EB.2019.7897

Young, R., & Tully, M. (2022). Autonomy vs. control: Associations among parental mediation, perceived parenting styles, and U. S. adolescents' risky online experiences.

Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace, *16*(2). https://doi.org/10.5817/CP2022-2-5

Young, R., & Tully, M. (2023). Roadblocks and resistance: Digital mediation as a process of calibration among U.S. parents of adolescents. *Journal of Children and Media*, *17*(3), 353–372. https://doi.org/10.1080/17482798.2023.2202869

Young, R., Tully, M., Parris, L., Ramirez, M., Bolenbaugh, M., & Hernandez, A. (2024). Barriers to mediation among U.S. parents of adolescents: A mixed-methods study of why parents do not monitor or restrict digital media use. *Computers in Human Behavior*, *153*, 108093. https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.108093

Wittkowski, A., Garrett, C., Calam, R., & Weisberg, D. (2017). Self-report measures of parental self-efficacy: A systematic review of the current literature. *Journal of Child and Family Studies, 26*(11), 2960–2978. https://doi.org/10.1007/s10826-017-08305

Wisniewski, P. J., Vitak, J., & Hartikainen, H. (2022). Privacy in Adolescence. In B. P. Knijnenburg, X. Page, P. Wisniewski, H. R. Lipford, N. Proferes, & J. Romano (Ed.), *Modern Socio-Technical Perspectives on Privacy* (s. 315–336). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-82786-1_14

Zaman, B., & Nouwen, M. (2016). Parental controls: Advice for parents, researchers and industry. EU Kids Online. Zlamal, R., Machackova, H., Smahel, D., Abramczuk, K., Ólafsson, K., & Staksrud, E. (2020). EU Kids Online 2020: Technical report. EU Kids Online. https://doi.org/10.21953/lse.04dr94matpy7

Zhao, P., Bazarova, N. N., & Valle, N. (2023). Digital parenting divides: The role of parental capital and digital parenting readiness in parental digital mediation. *Journal of Computer-Mediated Communication*, *28*(5), zmad032. https://doi.org/10.1093/jcmc/zmad032

Zhu, Y., Deng, L., & Wan, K. (2022). The association between parent-child relationship and problematic internet use among English- and Chinese-language studies: A meta-analysis. *Frontiers in Psychology*, *13*, 885819. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.885819

Příloha A Interview guide po úpravě

„Budeme si povídat o tom, jak vaše děti používají technologie, a o tom, jak to jako rodič zvládáte, co děláte proto, abyste děti nějak navigovali v online aktivitách. Neexistují správné nebo špatné odpovědi — zajímají mě vaše reálné zkušenosti.“

1. Jaké digitální technologie používáte? Myslím tím třeba telefon, počítač, tablet, nebo i hry – třeba i herní konzole.

- K čemu je používáte? Co na nich děláte?
- Jak často je používáte? Pro jaké aktivity nejčastěji?
  Doptat se na rozdíly

2. Jaké digitální technologie používá vaše dítě? Na jakých zařízeních bývá online?

- K čemu je používá?
- Jak často? Pro jaké aktivity nejčastěji?
- Má dítě zařízení ve svém vlastnictví, nebo si ho půjčuje od vás?
  Doptat se na rozdíly

3. Kdybyste měla popsat běžný den, jak dítě tyto technologie používá?

4. Když se budeme bavit o nějaké vaší výchově na internetu, co děláte? Povídáte si s dítětem o tom, co na internetu dělá, máte nějaká pravidla, nebo ho nějakým způsobem třeba kontrolujete?

Když nereagují:

- Povídáte si s dítětem o tom, co na internetu dělá? Pokud ano, o čem si povídáte?
- Jak často spolu o online aktivitách mluvíte?
- Kdo tyto konverzace začíná?

- Máte s dítětem nastavená nějaká pravidla ohledně online aktivit? Pokud ano, jaká to jsou? Pokud ne, jaký k tomu máte důvod?
- Jak jste s dítětem komunikoval/a nastavení těchto pravidel?

- Sledujete nebo kontrolujete, co vaše dítě na internetu dělá? Pokud ano, jakou cestou informace zjišťujete?
- Ví dítě o tom, že ho kontrolujete? Jak na to reaguje?

5. Máte něco, co vám pomáhá se zorientovat v tom, jak k výchově na internetu přistoupit? Např. nějaké podpůrné materiály. Sledujete třeba někoho/něco/nějakou stránku?

6. Stane se vám, že s někým probíráte svoji výchovu na internetu? Někdo to probírá s partnerem, někdo s kamarády, s rodiči podobně starých dětí, s učiteli,

nebo si hledá informace na internetu, jak to máte vy? Vzpomněla byste si na poslední konverzaci?

- Dozvěděla jste se od nich něco, co jste předtím nevěděla?

Řešíte spolu třeba nějaké nové trendy? Dozvěděla jste se o nějaké rodičovské aplikaci od nich?

- Je něco, čeho jste si všimla u ostatních, co vás třeba zarazilo nebo překvapilo?
- A na základě konverzací s ostatními, stalo se vám někdy, že byste něco z toho sama využila? Nebo naopak ne, proč?

7. Co si myslíte, že by měl rodič v dnešní době dělat? Přišlo by vám ještě něco dobré, co jste třeba zaznamenala ve svém okolí?

- Vnímáte nějaký důvod, proč to do své výchovy nezahrnujete?

„Teď bych ráda probrala konkrétní příklady vašich zkušeností a jak jste se s nimi vypořádala."

8. Vybavíte si nějakou situaci, kdy jste si řekla: „Jo, tohle jsem zvládla dobře"? Například když jste dítěti něco vysvětlila, nastavila pravidlo, společně jste něco vyřešili, nebo za vámi přišlo s nějakým problémem.
Může to být nějaká nedávná situace, kdy jste byla šťastná nebo spokojená s tím, jak se dítě na internetu chová.

- Co vám pomohlo to zvládnout dobře?

9. Vybavíte si naopak situaci, kdy jste si nevěděla rady? Může to být cokoliv – moment, kdy vás třeba aktivita dítěte překvapila, kdy jste nevěděla, jak reagovat nebo jestli to řešit víc, nebo třeba situace, kterou se nedařilo delší dobu vyjasnit. Někteří rodiče řeší situaci, že si dítě chce stáhnout aplikaci, kterou rodič nechce (TikTok); v chatu se spolužáky se odehrávají škaredé věci; dítě narazilo na obsah, který se rodiči nelíbí; situace, kdy rodič neví, jestli to povolit nebo zakázat.

- Co bylo na té situaci nejtěžší?

10. *„Když se díváme na ty různé situace, kdy jste váhala nebo si nebyla jistá, tak mě napadá… dneska je spoustu rad a očekávání, co by rodiče měli zvládat, a přitom toho někdy může být opravdu hodně a nejde mít o všem přehled"* **Stává se vám, že vás to znervózňuje nebo ve vás vyvolává pochybnosti?**

- Je něco, co se vám nedaří dělat tak, jak byste chtěla?
- Co podle vás způsobuje nějaké vaše nejistoty? V čem myslíte, že mohou být rodiče nejistí?

11. Co by vám pomohlo, aby pro vás výchova na internetu byla uchopitelnější? Kdybyste ideálně mohla mít k dispozici jakoukoliv pomoc – od školy, nějaké návody na internetu, větší oporu ve svém okolí, nebo cokoliv jiného, co by to bylo?

12. Bavili jsme se o tom, jak přistupujete k výchově online aktivit dětí, co byste doporučila jiným rodičům?

13. Napadá vás ještě něco dalšího k tomu, o čem jsme se bavili?

Příloha B Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS S ÚČASTÍ VE VÝZKUMU

Výzkum, jehož se jako respondent/ka účastníte, je součástí výzkumu k výzkumu k diplomové práci Kompetentnost rodičů v rodičovské mediaci vedené na Katedře mediálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity (dále jen Výzkum).

Informace o Výzkumu:

- Výzkum se uskuteční v podobě rozhovoru trvajícího přibližně 60 minut, který bude nahráván a následně přepsán do textové podoby (poté bude nahrávka smazána). Informace, které v rozhovoru sdělíte, mohou být použity pro potřeby Výzkumu.
- Pro potřeby Výzkumu budou po dobu jeho průběhu uchovány Vaše následující kontaktní údaje: telefonní číslo, email.
- Výzkum má **výlučně vědeckou povahu** a data v něm získaná nebudou použita ke komerčním ani jiným účelům, jež nesouvisejí se zmíněným výzkumným projektem.
- Výzkum je **důsledně anonymní**: (1) Veškerá data během něj získaná budou anonymizována tak, abyste nebyl/a identifikovatelný/á. Současně se výzkumníci zavazují, že (2) neanonymizované audiozáznamy budou smazány neprodleně po přepisu a anonymizaci rozhovorů a (3) že souvislé přepisy rozhovorů nebudou zveřejněny, (4) přičemž zveřejněny mohou být jen vybrané anonymizované citace, a to v publikacích vědecké povahy. (5) Neanonymizovaná i anonymizovaná data budou chráněna (dvojí bariérou) před přístupem kohokoliv mimo výzkumný tým.
- Máte právo vědět, jakým způsobem byla užita data získaná během rozhovoru a máte právo seznámit se s anonymizovanou podobou přepsaného rozhovoru. V budoucnosti máte rovněž právo vyžádat si text závěrečné práce založené na tomto Výzkumu a kopie dalších publikací, v nichž byla data získaná v rámci Výzkumu přímo užita.

Prohlašuji, že jsem četl/a celý výše uvedený text a porozuměl/a jsem jeho smyslu. Souhlasím s mojí účastí v uvedeném výzkumném projektu a rozumím, že mohu souhlas odmítnout, případně svobodně a bez udání důvodů z účasti odstoupit.
Zároveň souhlasím s poskytnutím svých osobních údajů v rozsahu rozhovoru, který se mnou bude veden, a v rozsahu kontaktních údajů, které jsem pro potřeby Výzkumu uvedl/a.

Souhlasím / nesouhlasím s možným budoucím použitím získaných dat (vč. osobních údajů) v pseudonymizované podobě pro další výzkumné účely. *(označte prosím zvolenou variantu)*

Byl/a jsem informován/a, že

- *mám právo požadovat přístup k osobním údajům týkajícím se mé osoby, jejich opravu nebo výmaz, popřípadě omezení zpracování, mám právo vznést námitku proti zpracování osobních údajů týkajících se mé osoby,*
- *mám právo podat stížnost dozorovému orgánu (Úřad na ochranu osobních údajů) v případě, že se domnívám, že zpracování mých osobních údajů probíhá v rozporu s právními předpisy;*
- *mám právo tento souhlas se zpracováním osobních údajů kdykoliv odvolat, aniž by mi za to hrozila jakákoliv sankce či znevýhodnění, a to oznámením na elektronickou adresu* ***102865@mail.muni.cz****, případně jinou formou na kontaktní údaje správce osobních údajů. Zákonnost zpracování údajů před odvoláním souhlasu tím není dotčena.*

Kontaktní osoba správce osobních údajů:
Mgr. Boris Rafailov, Ph.D., Katedra mediálních studií a žurnalistiky, FSS MU, Joštova 10, 60200 Brno
Telefon: 549 494 959, email: rafailov@fss.muni.cz

Kontaktní údaje na vedoucího diplomové práce:
Mgr. Lenka Dědková, Ph.D., Katedra mediálních studií a žurnalistiky, FSS MU, Joštova 10, 60200 Brno
Telefon: 549 494 180, email: 102865@mail.muni.cz

Kontakt na pověřence pro ochranu osobních údajů Masarykovy univerzity: *poverenec@muni.cz*

Na základě výše uvedených informací uděluji tímto Masarykově univerzitě (jako správci a zpracovateli osobních údajů) souhlas s uvedeným zpracováním osobních údajů za účelem vědeckého výzkumu.

Jméno a příjmení: …….. Podpis: …….

V …… dne: ……

Za řešitelský tým:

Jméno a příjmení: …….. Podpis: …….

V …… dne: ……

Informovaný souhlas existuje ve dvou kopiích, kdy jedna patří respondentce / respondentovi a druhá je uchována Masarykovou univerzitou.